

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Град Крагујевац

Градско веће

Број: 90-2/18-V

Датум: 18. децембар 2018. године

Крагујевац

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА
- за Председника Скупштине града Крагујевца -

У складу са чланом 65. став 2. Пословника Скупштине града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 24/14 – пречишћен текст) достављамо Вам, како бисте уврстили у предложени дневни ред седнице Скупштине града Крагујевца

- Предлог одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године

Уколико у дневни ред седнице Скупштине града уврстите Предлог одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године, за представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца, Градско веће одредило је проф. др Недељка Манојловића, члана Градског већа за образовање и председника Радне групе.

ПРЕДСЕДНИК,
Радомир Николић

Република Србија
Град Крагујевац
Градско веће
Број: 90-2/18-V
Датум: 18. децембар 2018. године
К р а г у ј е в а ц

Градско веће, на основу члана 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 129/07, 83/14-др.закон, 101/16-др. закон и 47/18), члана 38. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 25/15-пречишћен текст), члана 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 25/15-пречишћен текст) и члана 36. став 7. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 23/16), на седници одржаној дана 18. децембра 2018. године, донело је

З А К Љ У Ч А К

о утврђивању Предлога одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године

I Утврђује се Предлог одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године.

II Упућује се Предлог одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године, Скупштини града Крагујевца на разматрање и одлучивање.

III За представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца одређује се проф. др Недељко Манојловић, члан Градског већа за образовање и председник Радне групе.

О б р а з л о ж е њ е

Правни основ за доношење Закључка о утврђивању Предлога одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године (у даљем тексту: Закључак), садржан је у члану 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16-др. закон и 47/18), члану 38. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 25/15-пречишћен текст), члану 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 25/15-пречишћен текст) и члану 36. став 7. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 23/16), којима је утврђено да је Градско веће предлагач одлука које доноси Скупштина града Крагујевца, као и да закључком одлучује о процедуралним питањима, о прихватању одређених предлога, односно нацрта аката.

Разлог за доношење овог закључка је процедуралног карактера и основ је за упућивање Предлога одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године, Скупштини града Крагујевца на разматрање и одлучивање.

ПРЕДСЕДНИК,

Радомир Николић, с.р.

Република Србија
Град Крагујевац
Градско веће
Радна група за израду Локалног акционог плана
за унапређење положаја Рома у граду Крагујевцу
за период 2019 – 2021. године
Број: 117 /18 – V - 01
Дана: 14. децембар 2018. године
К р а г у ј е в а ц

Г Р А Д С К О В Е Ћ Е
- председнику Градског већа -

Радна група за израду Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у граду Крагујевцу за период 2019. – 2021. године (у даљем тексту : Радна група) у складу са тачке 3. Решења о образовању Радне група за израду Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у граду Крагујевцу за период 2019. – 2021. године број 112-893/18 – V од 28. 09. 2018. године и 09. 10. 2018. године, израдила је и упућује Градском већу:

- Нацрт Одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019. – 2021. године

Нацрт Одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године израђен је у складу са законом и правно - технички је усаглашен.

Предлаже се Градском већу да утврди Предлог Одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019. – 2021.године и да за представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца, одреди Проф.др Недељка Манојловић члан Градског већа за образовање и председник Радне групе.

Прилог: Нацрт Одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године са Локалним акционим планом за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године

Председник Радне групе
Проф.др Недељко Манојловић,с.р.

Скупштина града Крагујевца, на основу члана 20. став 1. тачка 32. и члана 32. тачка 6. у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр.129/07, 83/14 - др.закон, 101/16-др. закон и 47/18), члана 16. тачка 32. и члана 22. тачка 6. и 34. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 25/15 -пречишћен текст), на седници одржаној _____ 2018. године, донела је

О Д Л У К У
о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију
Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године

1. Усваја се Локални акциони план за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године, у тексту који је саставни део ове одлуке.
2. Ову одлуку објавити у "Службеном листу града Крагујевца".

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА
Број: _____
У Крагујевцу; _____ 2018. године

ПРЕДСЕДНИК,
Мирослав Петрашиновић

Образложење

Правни основ за доношење Одлуке о усвајању Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године (у даљем тексту : Одлука) садржан је у одредбама члана 20. став 1. тачка 32. и члана 32. тачка 6. у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр.129/07, 83/14 - др.закон, 101/16-др. закон и 47/18), члана 16. тачка 32. и члана 22. тачка 6. и 34. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 25/15-пречишћен текст) којима је прописано да се јединица локалне самоуправе, односно Град, преко својих органа, стара о остваривању, заштити и унапређењу људских права и индивидуалних и колективних права припадника националних мањина и етничких група, као и да у оквиру делокруга своје надлежности доноси опште правне акте.

Разлог за доношење ове одлуке садржан је у неопходности доношења новог Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за предстојећи период, почев од 2019. године, с обзиром да предходно донети ЛАП обухвата период до 2018. године.

Градско веће је на седници одржаној дана 28.09.2018.године и 09.10.2018 године донело Решење о образовању Радне групе за израду Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у граду Крагујевцу за период 2019-2021.године, број 112-893/18-V, којим је утврђено да Радну групу чине представници града Крагујевца, удружења Рома, Националне службе за запошљавање и Центра за социјални рад Крагујевац.

Локални акциони план за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2019 – 2021. године (у даљем тексту: ЛАП) који је саставни део ове одлуке, израђен је у складу са Стратегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији, за период од 2016-2025. године ("Службени гласник РС", бр. 26/16).

ЛАП је стратешки важан документ којим су прецизно и јасно дефинисане приоритетне области, циљеви, активности, индикатори и носиоци активности (релевантне установе и организације), које ће у планираном периоду допринети остваривању специфичних циљева ЛАП-а. У циљу обезбеђења одрживости ЛАП-а, предвиђени су и механизми праћења успешности имплементације плана, као и адекватног утрошка расположивих ресурса и средстава.

ЛАП је резултат процеса свеобухватне анализе проблема и препрека у ромској заједници, као и дугорочног планирања мера, које је неопходно спровести како би се препреке отклониле или предупредиле. ЛАП је заснован на препознавању најбољег начина ангажовања постојећих капацитета, свих релевантних социјалних актера на локалном нивоу.

Усвајање ЛАП-а је један од показатеља друштвено одговорне политике Града према ромској заједници и важан предуслов за обезбеђење финансијске подршке надлежних министарстава и донаторских програма.

ЛАП се базира на институционалним и другим капацитетима града Крагујевца и одговара специфичном положају, препрекама али и потенцијалима ромске заједнице у Крагујевцу.

Укључењем представника ромских невладиних организација (у даљем тексту: РНВО) у Радну групу, омогућено је активно учешће, свих релевантних ромских удружења на територији Града, у израду ЛАП-а, тако да су она пружила значајне информације и давала предлоге о приоритетима за унапређење положаја Рома.

Нови ЛАП је наставак и сублимација свих претходних активности планираних кроз претходни ЛАП, а које су предузете у циљу побољшања положаја ромске заједнице на територији града Крагујевца.

ЛАП који је саставни део ове одлуке, конципиран је у пет поглавља и то:

1. Увод,
2. Анализу стања у граду Крагујевцу,
3. Приоритетне области деловања,
4. Закључак,
5. План активности

У оквиру поглавља "1. Увод" обрађени су општи појмови који су обухваћени ЛАП – ом, тако да су у оквиру овог поглавља обрађени стратешки оквир, контекст доношења ЛАП- а, као и циљне групе на које се ЛАП односи.

У оквиру поглавља "2. Анализу стања у граду Крагујевцу" дефинишу се општи подаци: о граду Крагујевцу, ромској заједници у Крагујевцу, демографској структури, ромским насељима у Граду, као и специфичне одлике ромске заједнице са SWOT анализом ромске заједнице у Крагујевцу.

У оквиру поглавља "3. Приоритетне области деловања" утврђене су приоритетне области деловања ЛАП–а и то: Образовање (прешколско образовање, основно образовање, средње образовање, високо образовање, као и положај Рома у области образовања), запошљавање, социјална заштита, здравствена заштита, повратак по основу споразума о реадмисији и миграције и становање.

У оквиру поглавља "4. Закључак", на основу свега наведеног кроз предходна поглавља ЛАП-а, дефинише се однос шире друштвене заједнице према Ромима и Ромкињама, сарадња локалне самоуправе, односно Града и невладиних организација на спровођењу политика према Ромима и Ромкињама, као препоруке за унапређење сарадње између РНВО и локалне самоуправе, односно Града.

У оквиру поглавља "5. План активности" ближе се дефинишу све активности приказане кроз план и по годинама са буџетским ставкама и приоритетним областима за 2019., 2020., и 2021. годину.

Средства за реализацију ове одлуке, обезбедиће се буџетом Града за 2019. годину.

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СОЦИЈАЛНУ ИНКЛУЗИЈУ РОМА И РОМКИЊА
У КРАГУЈЕВЦУ
за период од 2019. до 2021. године**

**Крагујевац
Децембар 2018. године**

1. УВОД

1.1. ПРЕДГОВОР

Ромска заједница у Србији препозната је као једна од друштвено осетљивих група у којој је присутна вишеструка друштвена искљученост. Да би се положај ромске заједнице унапредио неопходно је дефинисати и развити засебни сет политика и механизма који ће бити кључне смернице у овој области деловања. Са тим у складу, Република Србија креира и усваја низ мера којима се подстиче активан приступ свих релевантних актера - институција, организација и установа, како би се ефикасно деловало у превазилажењу препрека и ограничења.

Шта је Локални акциони план за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у Крагујевцу?

Локални акциони план за социјалну инклузију Рома и Ромкиња (у даљем тексту ЛАП) је резултат процеса свеобухватне анализе проблема и препрека у ромској заједници, као и дугорочног планирања мера које је неопходно спровести како би се ове препреке отклониле. Заснован је на препознавању најбољег начина ангажовања капацитета свих релевантних социјалних актера на локалном нивоу.

ЛАП је стратешки важан документ којим су прецизно и јасно дефинисане приоритетне области, циљеви, активности, индикатори и носиоци активности - релевантне установе и организације, које ће у планираном периоду допринети остваривању специфичних циљева ЛАП-а. Како би се обезбедила одрживост, предвиђени су и механизми праћења успешности имплементације плана и адекватног утршка расположивих ресурса и средстава.

ЛАП је редефинисан у складу са Националном старетегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији, од 2016-2025.године. Усвајање ЛАП-а је један од показатеља друштвено одговорне политике локалних власти према ромској заједници и важан предуслов за привлачење значајне финансијске подршке надлежних министарстава и донаторских програма.

ЛАП се базира на институционалним и другим капацитетима локалне заједнице и одговара специфичном положају, препрекама али и потенцијалима ромске заједнице у Крагујевцу. Иако недостају адекватни статистички и други подаци о положају Рома и Ромкиња, ромске невладине организације (у даљем тексту: РНВО), укључене у израду документа, пружају значајне информације и знања о приоритетима за унапређење положаја Рома. Нови ЛАП је наставак и сублимација свих претходних активности које су предузете у циљу побољшања положаја ромске заједнице на територији града Крагујевца.

1.2. СТРАТЕШКИ ОКВИР

Устав Републике Србије

Сходно прихваћеним међународно-правним стандардима и усвојеним правним регулативама, Република Србија је створила законски оквир којим гарантује равноправан положај свих националних и других мањинских заједница које у њој живе. Устав Републике Србије уређује положај ромске етничке заједнице у Србији и штити људска и мањинска права. Посебан члан Устава односи се на забрану изазивања сваког облика расне, националне, верске или друге неравноправности и мржње.

Закон о заштити права и слобода националних мањина

Закон о заштити права и слобода националних мањина садржи стандарде који су усвојени кроз препоруке и документа Савета Европе – Оквирна конвенција за заштиту националних мањина и Европска повеља о регионалним и мањинским језицима. Основна начела на којима се заснива заштита права мањинских заједница су забрана дискриминације, слобода националног опредељивања и изражавања, обезбеђивање равноправности, сарадња

са сународницима у земљи и иностранству, обавеза поштовања уставног поретка, начело међународног права и јавног морала и заштита стечених права.

Закон о службеној употреби језика и писма

Законом о службеној употреби језика и писама регулише се службена употреба језика и писама у Републици Србији, као и службена употреба језика националних мањина. Закон предвиђа право сваког лица да у поступку пред органом и организацијом, која вршећи јавна овлашћења решава о његовом праву и обавези, употребљава свој језик и у поступку се упознаје са чињеницама на свом језику.

Закон о основама система образовања и васпитања

Овим законом уређују се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања. Закон предвиђа да систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле једнако право и доступност образовања и васпитања без дискриминације и издвајања по основу пола, социјалне, културне, етничке, религијске или друге припадности, месту боравка, односно пребивалишта, материјалног или здравственог стања.

Закон о локалној самоуправи

Овим законом уређује се заштита права мањина на локалном нивоу кроз имплементацију закона од стране локлане самоуправе. Локалне самоуправе имају обавезу да обезбеде услове да се Устав и закони спроводе у пракси. Ради ефикаснијег спровођења на локалном нивоу, формирају се радна тела - Савети за међунационалне односе који су дужни да анализирају сваку одлуку Скупштине која се односи на националне заједнице које живе на датој територији.

Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији

Стратешки циљ који је постављен овим документом, дефинисан је као унапређење положаја Рома у Републици Србији, што треба да доведе до смањивања разлика између ромске популације и осталог становништва. Инклузија Рома стављена је у први план и у другим документима као што су: Стратегија за смањивање сиромаштва, Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности, као и у оквиру Националног акционог плана за запошљавање, програмима социјалне инклузије и Стратегије за младе.

Влада доноси Стратегију за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016 до 2025. године (у даљем тексту: Стратегија) на основу члана 45. став 1. Закона о Влади. Уставни основ за доношење Стратегије садржан је у члановима 18, 19, 21, 23, 48, 49, 60, 64, 66, 68, 69, 71, 75 – 81, 97, 137, 178, 179, 183. и 190. Устава Републике Србије.

У протеклом периоду постигнути су одређени резултати у вези са трајним унапређењем положаја Рома и Ромкиња – изменама Закона о ванпарничном поступку омогућен је накнадни упис чињенице рођења лица која нису уписана у матичну књигу рођених и прописан је поступак за остваривање тог права; повећан је обухват ромске деце у основном образовању и установљене су афирмативне мере приликом уписа ученика и студената ромске националности у средње школе и на факултете; побољшан је приступ остваривања појединих права због увођења представника Рома и Ромкиња у процес остваривања јавних политика (педагошки асистенти, здравствене медијаторке, координатори за ромска питања). Упркос томе, главне препреке за социјално-економску интеграцију Рома и Ромкиња нису отклоњене и није створен потпун нормативни основ за спровођење дугорочних мера смањивања сиромаштва и остваривања суштинске једнакости грађана и грађанки ромске националности, што су били циљеви „Стратегије за унапређивање положаја Рома 2015–2019“.

Због тога је основни разлог за доношење Стратегије стварање услова за њихову социјалну укљученост – смањење сиромаштва и сузбијање дискриминације Рома и Ромкиња,

односно стварање услова за пун приступ остваривању људских права лица ромске националности. Поред тога, разлози због којих се доноси ова стратегија произилазе из потребе да се створе предуслови за остваривање поменутих стратешких циљева, и то да се:

- Успоставе механизми за спровођење, планирање, праћење и унапређење усвојених мера и активности;
- Развију капацитети и одговорност органа државне управе и локалне самоуправе да се ефикасно старају о остваривању и заштити права лица ромске националности;
- Обезбеде средства у буџету Републике Србије, буџетима јединица локалне самоуправе, као и код међународних развојних партнера који делују у Републици Србији за финансирање стратешких мера;
- Делотворно укључе представници ромске заједнице у поступке осмишљавања и спровођења стратешких мера и остваривања гарантованих људских права на рад, становање, образовање, социјалну и здравствену заштиту.
- На локалном нивоу донета је Стратегија развоја социјалне заштите града Крагујевца за период 2015-2019. године, где је посебна пажња посвећена ромској популацији града Крагујевца.
- Стратегија за унапређење родне равноправности и побољшање положаја жена препознаје Ромкиње као рањиву групу жена и предвиђа мере за оснаживање Ромкиња у областима образовања, политичке партиципације и економског оснаживања.

1.3 КОНТЕКСТ ДОНОШЕЊА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СОЦИЈАЛНУ ИНКЛУЗИЈУ РОМА И РОМКИЊА У КРАГУЈЕВЦУ

ЛАП представља резултат заједничког рада локалне самоуправе и РНВО, уз консултативну подршку релевантних институција које су допринеле бољем сагледавању могућности примене дефинисаних мера и активности у циљу унапређивања положаја ромске заједнице у Крагујевцу.

Израда ЛАП-а представља наставак интерсекторске сарадње која је иницирана кроз различите програмске активности и која ће се подстицати и у наредном периоду кроз рад Савета за унапређење положаја Рома у граду Крагујевцу.

Град Крагујевац је у претходном периоду имао развијену политику према ромској заједници, што показује чињеница да је један од првих локалних самоуправа у којој је 2007. године усвојен ЛАП, који је истекао 2008. године.

Суфинансирањем пројектних активности локалних организација подржано је очување традиције и културе ромске заједнице.

Комплексност стања потреба и проблема у заједници указује на неопходност редефинисања постојећих циљева локалне политике усмерене ка Ромима и снажније системске подршке у приоритетним областима деловања које ће бити дефинисане у даљем тексту ЛАП-а. У приоритетне области деловања укључене су активности које се односе на унапређење услова становања, поспешивање запошљавања и самозапошљавања Рома и Ромкиња, бригу о здрављу и развијање здравих стилова живота припадника ромске заједнице, креирање ефикаснијих модела социјалне заштите и социјалних услуга, мапирање потреба и потенцијала, као и пружање неопходне подршке повратницима по уговору о реадмисији, активно учешће младих у креирању политика за младе на локалном нивоу и равномерно учешће Ромкиња у свим сегментима друштвеног живота.

1.4. ЦИЉНА ГРУПА НА КОЈУ СЕ ЛАП ОДНОСИ

Према подацима Републичког завода за статистику, ромска популација чини 0,83% од укупног броја становника града Крагујевца. Незваничне процене локалне самоуправе и РНВО, које спроводе активности у ромским насељима, указују да је овај број знатно већи и да се креће и до десет хиљада (5,57%). Роми су најбројнија мањинска заједница на подручју Централне Србије и града Крагујевца.

ЛАП је креиран са циљем да заједничким интерсекторским приступом да оквир за решавање проблема у ромској заједници на територији града Крагујевца, као и да омогући свим релевантним актерима у локалној заједници да својим деловањем могу допринети унапређењу положаја Рома.

2. АНАЛИЗА СТАЊА У ГРАДУ КРАГУЈЕВЦУ

2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ О КРАГУЈЕВЦУ

Град Крагујевац представља административни, привредни, културно - образовни и здравствени центар централне Србије. Смештен је у средишњем делу Републике Србије, у Шумадијском округу.

Према Попису из 2011. године на територији Града Крагујевца живи 179.417 становника. У градском подручју живи 150.835 становника, што га чини четвртим градом по величини у Србији и првим градом по проценту урбане популације.

Град се налази на 44° 22' северне географске ширине, 20° 56' источне географске дужине и надморској висини од 185 до 220м. Простире се на 835км² и удаљен је 140км југоисточно од главног града Републике Србије – Београда. Подигнут је на обалама реке Лепенице у Крагујевачкој котлини, где се дотичу крајњи огранци шумадијских планина: Рудника, Црног Врха и Гледићких планина.

Крагујевац је индустријски град, али и град са значајним пољопривредним земљиштем. Располаже са укупним земљишним фондом од 83.475 ха, од чега 63,9% припада руралном подручју, а 36,1% територије припада урбаној зони. У укупној површини Шумадијског округа, територија Града учествује са 35%, а у површини Републике са око 1%.

Град Крагујевац лежи на тремећи три велике републичке осовине развоја: моравске (око 30км од града ка истоку), западно-моравске и ибарске (око 40-50км ка југо-западу). Преко осталих крупних инфраструктурних система, који се гранају од наведених осовина, Крагујевац је физички и функционално интегрисан у мрежу насеља Републике Србије.

Поред разгранате мреже путева, која Крагујевац повезује са великим бројем градова и насеља, железничком пругом могућ је саобраћај у 4 главна правца: Крагујевац - Београд - Суботица – Будимпешта; Крагујевац - Ниш – Софија; Крагујевац - Подгорица - Бар (морска лука); Крагујевац - Скопље - Солун (морска лука).

2.2. ОПШТИ ПОДАЦИ О РОМСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ У КРАГУЈЕВЦУ

2.1.1. Демографска структура

Крагујевац је према званичној статистици, етнички хомогена средина са уделом српског становништва од 95% у укупном броју становника. Најбројније мањинске етничке заједнице у Крагујевцу су: Роми (0,83%), Црногорци (0,36%) и Македонци (0,16%). У Крагујевцу, према последњем попису Републичког завода за статистику из 2011. године, живи 1482 припадника ромске етничке заједнице, од тога 751 Ром и 731 Ромкиња. Процентуално Рома је 50,7% а Ромкиња 49,3 % од укупне ромске популације. Око 15% ромске заједнице у Крагујевцу чине интерно расељена лица са Косова и Метохије.

Табела: Етничка припадност становништва по попису 2011. године

Националност	Број
Укупно	179417
Срби	172052
Црногорци	645
Македонци	297
Мађари	37
Роми	1482
Румуни	17
Русини	6

Хрвати	192
Југословени	175
Словенци	34
Словаци	16
Албанци	27
Бугари	41
Остали	231
Нису се изјаснили	2033
Регионална припадност	211
Непознато	1613

Извор: Републички завод за статистику

Због страха од дискриминације, изузетно неповољног друштвеног положаја, правне невидљивости, етномимикрије, изражене мобилности, социјалне искључености али и високог процента етнички и национално мешовитих бракова у ромској заједници, присутна је асимилација која даје непотпуну слику о стварном броју Рома који живе у Републици Србији. Према незваничним проценама, удео ромске популације у укупном броју становника на територији града Крагујевца је 5,57%.

Роми живе у 11 насеља, од којих је 6 нелегализованих, у различитим условима и са различитим степеном уређености, лоцираних у градској и приградској средини.

Једино се насеља "Лицика" и "Корман" могу сматрати ромски хомогеним насељима у коме живе само домицилни Роми, јер су сва остала насељена ромским и другим становништвом.

2.1.2. РОМСКА НАСЕЉА У КРАГУЈЕВЦУ

Табела: Ромска насеља на територији града Крагујевца

РБ	НАЗИВ РОМСКОГ НАСЕЉА	БРОЈ ДОМАЋИНСТВА	БРОЈ СТАНОВНИКА
01.	Лицика – Статус: РС;СН;НЛН;УН Услови: СК;К;СВ;СС;АУ	130	520
02.	Палилуле – Статус: МС;СН;ЛН;УН Услови: СК;К;СВ;СС;АУ	70	280
03.	Колонија и Багремар – Статус: МС;СН;ЛН;УН Услови:СК;К;СВ;СС;АУ	90	360
04.	Бресница 1;2;3;- Статус: МС;СН;ЛН;УН Услови: СК;К;СВ;СС;АУ	60	240
05.	Илина Вода- Маршић Статус:МС;СН;ЛН;УН Услови: СК;К;СВ;СС;АУ	30	180
06.	Сушица- Аеродром Статус:МС;СН;ЛН;УН Услови: СК;К;СВ;СС;АУ	10	40
07.	Угљешница, Петровац- Статус:МС;СН;НЛН;УНСВ;СС Услови:СК;БК;СВ;СС;АУ	10	40
08.	Ердеч – Ћава Статус: МС;СН;НЛН;УН Услови: СК;К;СВ;СС;АУ	300	1500
09.	Грошница 1;2;3; Статус:МС;СН;НЛН;РН Услови: СК;БК;СВ;СС;АУ	300	1500

10.	Дреновачки пут- Статус:МС;СН;НЛН;РН Услови: СК;БК;СВ;СС;АУ	200	1000
11.	Корман- Статус:МС;СН;НЛН;РН Услови: СК;БК;СВ;СС;БАУ	30	100
	Осталих појединачно расутих по граду	270	1080
	УКУПНО	1500	6800
	Процена је да од 10650 ИРЛ	350	1598
	негде између 10% и 20% Рома (15%)	1850	8398

Коришћене скраћенице: Роми (РС) / Мешано становништво (МС); Ново насеље – од 1999. (НН) / Старо насеље (СН); Легализовано насеље (ЛН) / Нелегаловано насеље (НЛН); Урбано насеље(УН) / Рурално насеље(РН); Привремене куће (ПК) Сталне куће (СК); Без канализације (БК) / Са канализацијом (К); Без водовода (БВ) / Са водоводом (СВ); Без струје (БС) / Са струјом (СС); Без асфалтираних улица (БАУ) / Асфалтиране улице (АУ)

2.1.3. Специфичне одлике ромске заједнице

Сиромаштво је главна компонента социо-културног идентитета Рома и вишегенерацијски друштвени феномен, који се уједно може сматрати и узроком али и последицом изразито неповољног положаја ромске заједнице. Због укорењеног сиромаштва, Роми имају неједнаке услове у свим сферама друштвеног живота. Роми теже остварују основна људска права, наилазе на препреке у обезбеђивању личних докумената што их чини правно невидљивим. Функционална неписменост родитеља ствара понекад непремостиву препреку за образовање деце. Због нерегулисаних правних односа и лоших услова становања и незапослености, неретко се дешава да Роми у потрази за бољим условима живота траже економски азил у државама Европске уније. Политика европских земаља, с обзиром на растући тренд тражења азила, врло оштро санкционише досељавање ромских породица. Оне се често депортују у Србију без адекватне документације. Услед оваквог следа догађаја, долази до осипања деце из образовног система, која се због насталог дисконтинуитета у образовном процесу тешко враћају и настављају школовање. Породице повратника по реадмисији исељавањем губе право на социјалну заштиту и различите облике социјалних давања која су често једини извор прихода. Ово је проблем који се, на основу искустава, мора системски решавати, али се морају и предузимати превентивне мере кроз информисање и упознавање са политиком азила. Повратници по реадмисији чија су деца похађала наставу у земљама ЕУ често не поседују сертификате и сведочанства о похађању наставе или поседују сведочанства која је потребно превести и нострификовати у циљу укључивања деце у образовни систем.

Мере које су у протеклом периоду спроведене у области образовања, донеле су повољне промене у ромској заједници. Постигнут је велики напредак на свим нивоима образовног процеса. Кроз донаторске програме развили су се позитивни примери и модели раног развоја деце: све је већи степен укључености деце у припремни предшколски програм, деца основног школског узраста добијају подршку кроз опремање уџбеницима и школским прибором, индивидуалну подршку у учењу и побољшавању постигнућа, средњошколцима и студентима обезбеђене су стипендије Министарства просвете, науке и технолошког развоја, као и других фондова који подржавају инклузивни приступ образовању. Сет спроведених мера и активности донео је позитивне резултате, тако да је све већи проценат ромске деце обухваћен образовним системом. На академском нивоу, појавила се генерација високо образованих Рома и Ромкиња из различитих области. Данас имамо три Рома доктора опште медицине, Рома и Ромкињу инжењере информатике, дипломирану социолошкињу и биолога, дипломирану хемичарку, менаџерку и еколога, укупно десет Рома, пет Рома и пет Ромкиња са факултетским дипломама различитог профила.

На основу ових показатеља може се закључити да напредак у области образовања нужно намеће развијање афирмативне политике запошљавања Рома и Ромкиња, на основу знања и компетенција, узимајући у обзир неједнаке услове, неповољну друштвену климу и основна начела стратешких докумената којима је гарантован равноправан положај свим грађанима Републике Србије. Смањење сиромаштва код Рома препознато је као једно од

Подаци о спроведеним активностима нису родно осетљиви (број корисника/ца није разврстан по полу) и не може се утврдити у коликој мери су активности и мере биле доступне женама и мушкарцима и колико су одговарале на њихов специфични положај. Самим тим, нема података о препрекама са којима се Ромкиње суочавају у коришћењу постојећих мера, као и које им мере недостају. Како би ЛАП и његово спровођење у једнакој мери били ефикасни за Роме и Ромкиње, али и доприносили решавању специфичних проблема жена у заједници, потребно је да сви индикатори и базе података буду родно осетљиви, као и да се предвиде активности усмерене ка унапређењу положаја Ромкиња. Традиција у ромској заједници, али и родни обрасци генерално утичу на доступност услуга и програма за Ромкиње. Програмом ROMACTED који је 29.05.2018.године ступио на снагу потписивањем Протокола о сарадњи између Савета Европе Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и града Крагујевца. Сврха Протокола о сарадњи је у обезбеђивању оквира за сарадњу наведених страна у реализацију програма ROMACTED у циљу промовисања доброг управљања и оснаживања Рома и Ромкиња на локалном нивоу. Признавајући да локалне власти имају кључну улогу у реализацији мера за унапређивање положаја Рома и Ромкиња у приоритетним областима живота, као што су образовање, запошљавање, адекватно становање и приступ здравственој и социјалној заштити, као и прибављању личних докумената промоцији интеркултуралног дијалога и заштити од дискриминације.

Осим осигуравања партиципације Ромкиња у доношењу одлука, потребно је у већој мери укључити Ромкиње у консултативне процесе и учинити њихову перспективу видљивом у локалним политикама и пројектима. База података о спровођењу ЛАП-а треба да укључи податке разврстане по полу и све институције, где је то могуће, треба да воде евиденцију о корисницима разврстану по полу, како би се креирале и пратиле родно осетљиве мере.

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
У Н У Т Р А Ш Њ А С Р Е Д И Н А	Људски ресурси: - 15 РНВО ; - Тим за инклузију у ППП; - ЛТ за образовање Рома; - КОЦД за Роме у Тиму потпредседника владе за ССС; - Савет за унапређење положаја Рома; - Мобилни тим за инклузију Рома; - Одељење за културу информисање људска и мањинска права; - Члан градског већа за образовања и овлашћена особа на програму ROMACTED - Фацилитатор на ROMACTED програму - Координатор за ромска питања здравстве ни медијатор, ментор асистент и педагошки асистенти у 4 ОШ, асистенти у ППП (1) укупно (5) ; 1 наставник ромског језика ; - 8 РНВО имају изграђене организације, разрађен тимски рад са изграђеним сазнајним капацитетима и простором за рад; - укљученост ромског кординатора и сарадња и по вертикали и хоризонтални (мрежа од 47 ромских координатора); - добра сарадња са институцијама и организацијама (ГУ Крагујевац, ЦСР, ШУ, ДУ Нада Нау Црвени крст, НВО); Стратешка документа: - ЛПА за Роме (база података); - Стратегија за образовање Рома на локалном нивоу; - Редефинисани ЛПА за Роме у области	- 11 РНВО немају изграђене организације, разрађен тимски рад са изграђеним сазнајним капацитетима и простором за рад; - Сиромаштво и функционална неписменост; - Неизграђени квалитетни међуљудски односи (неповерење, неразумевање, јако ривалство, сујета); - Недостатак знања међу одређеним лидерима; - Неизграђени тимови у организацијама, недостатак тимског рада; - Непосвећеност општем циљу и надјачавање парцијалног интереса; - Неизграђен волонтеризам; - Недостатак одговорности у раду; - Изражена велика очекивања у односу на друге, нарочито на државу без сагледавања неопходног личног учешћа ради бољитка; - Недовољна међусобна транспарентност; - Непостојање јединствене и поуздане базе о заступљености Рома у заједници, условљена неизјашњавањем у институцијама система, што ствара тешкоће приликом планирања акти-

	образовања.	вности и индикатора;
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
СПОЉНА СРЕДИНА	- Подршка - Међународне заједнице (ЕУ,ЕАР; ОЕБС; УНХЦР; УНДП; УНИЦЕФ; УНХАБИТАТ Савет Европе и друге); - Национална подршка (Канцеларија за људска и мањинска права; НСРНМ; Лига за Декаду, КОЦД и Тим потпредседника владе за ССС; министарство за рад запошљавање борачка и социјална питања, Министарство пољопривреде и заштите животне средине; Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Министарство омладине и спорта др); - Локална подршка (град Крагујевац, ЦСР, ШУ, ДУ Н Наумовић, Ђурђевдан, ПУ, НСЗ, Црвени крст, НВО) - стратешка документа: - Стратегија за социјалну инклузију Рома - АП за Стратегију за социјалну инклузију Рома - Стратегија за смањење сиромаштва	Међународни ниво Превремено повлачење донатора, лоша расподела средстава до крајњег корисника. Национални ниво - Честе промене на водећим државним позицијама које изазивају дисконтинуитет у реформама. - Недостатак знања и недовољна сензибилизација ка проблематици Рома. - Неизграђени међуљудски односи (неповећење, неразумевашење) - Економска криза, недостатак средстава, лоша расподела средстава до крајњег корисника - Корумпираност, субјективност. - Парцијално сагледавање интереса са запостављањем општег интереса у сва 3 сектора (јавни; цивилни и приватни) - Слаба сарадња међу секторима, нарочито приватног са остала 2. - Недовољна транспарентност. - Површноост и неодговорност у раду. - Тромост у тражењу системских решења

Објашњење скраћеница у анализи: ЕУ- Европска унија; ЕАР- Европска агенција за реконструкцију, ОЕБС-Организација за европску безбедност и сарадњу;УНХЦР-Високи комесаријат за избеглице при Уједињеним нацијама, УНДП-Програм Уједињених нација за развој;УНИЦЕФ-Дечији фонд Уједињених нација, УНХАБИТАТ- Програм Уједињених нација за становање, НСРНМ-Национални савет ромске националне мањине;КОЦД-Контакт организације цивилног друштва;ССС-Стратегија за смањење сиромаштва;ГУ-Градска управа,ЦСР-Центар за социјални рад, ШУ-Школска управа,ДУ-Установа за децу ПУ-Полицијска управа,НСЗ-Национална служба запошљавања,НВО-Невладине организације, РНВО-Ромске невладине организације,ЛПА-Локални акциони план; ЈАП-Јединствени акциони план

3. ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ДЕЛОВАЊА

3.1. ОБРАЗОВАЊЕ

3.1.1. Предшколско образовање

На територији града Крагујевца за предшколско образовање, надлежне су Установа за децу "Нада Наумовић" и "Ђурђевдан". Установе пружају услуге у 14 објеката (јаслице и вртићи). Постоји и припремни предшколски програм који се одвија у 45 издвојених објеката. У припремном предшколском програму у школској 2018./2019. години је укључено 50 деце ромске националности,21 дечак и 29 девојчица, од тога у ПУ Ђурђевдан 29, 12 дечака и 17 девојчица, у ПУ Нада Наумовић 21, 9 дечака и 12 девојчица.

3.1.2. Основно образовање

На територији града Крагујевца постоје 22 редовне основне школе, 2 специјалне које су и основне и средње и 1 музичка школа која је и основна и средња. Од 22 редовне основне школе, 16 школа има издвојена одељења (ван седишта матичне школе). Од тога, 5 основних школа има 1 издвојено одељење, 4 школе имају по два издвојена одељења, 3 школе по три издвојена одељења, 2 школе имају четири издвојена одељења, 1 школа има пет издвојених одељења, док једна школа има 7 издвојених одељења.

У основним школама на територији града Крагујевца заступљено је око 5% ученика ромске националности.

3.1.3. Средње образовање

Крагујевац је центар средњег образовања Шумадијског округа са 10 средњих школа и то: 2 гимназије, 5 средњих стручних школа, 2 специјалне школе (које су и основне и средње) и 1

средња музичка школа (која је такође и основна и средња школа). Заступљеност ученика ромске националности је 1%. Развијена мрежа средњег образовања даје потребну образовну структуру за привреду, ванпривреду и за универзитетско образовање.

3.1.4. Високо образовање

Универзитет у Крагујевцу настао је на темељима Лицеја Књажевства Сербског, прве високошколске институције у модерној Србији, када је указом кнеза Милоша Обреновића од 1. јула 1838. основан у Крагујевцу Лицеј Књажевства Сербског. Лицеј Књажевства Сербског посејао је клицу високог образовања, из које су, почетком шездесетих година 20. века, настале прве модерне високообразовне институције. Универзитет "Светозар Марковић", данас Универзитет у Крагујевцу, основан је 1976. године.

Универзитет у Крагујевцу самостална је високошколска установа, која у обављању делатности обједињује образовни и научноистраживачки, стручни, односно уметнички рад, као компоненте јединственог процеса високог образовања. У саставу Универзитета у Крагујевцу је 12 факултета који се налазе у 6 градова Централне Србије: Крагујевцу, Чачку, Јагодини, Краљеву, Врњачкој Бањи и Ужицу. Факултети који улазе у састав Универзитета у Крагујевцу су:

- Факултет инжењерских наука у Крагујевцу,
- Економски факултет у Крагујевцу,
- Правни факултет у Крагујевцу,
- Природно-математички факултет у Крагујевцу,
- Факултет техничких наука у Чачку,
- Факултет медицинских наука у Крагујевцу,
- Агрономски факултет у Чачку,
- Факултет за машинство и грађевинарство у Краљеву,
- Факултет педагошких наука у Јагодини,
- Учитељски факултет у Ужицу,
- Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу,
- Факултет за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи.

Универзитет у Крагујевцу, свој настанак и развој заснован на концепту разумевања универзитета, претворио је у једну од својих препознатљивих предности, која му омогућава да користи привредне и географске потенцијале и људске ресурсе територије која се простире на 5000 км², а насељава је око 2,5 милиона становника, чиме је постао основна полуга развоја и интегративни симбол Централне Србије. На факултетима Универзитета у Крагујевцу студира преко 16500 студената на програмима који, у складу са Болоњском декларацијом, прате ефикасност студирања и где се анализира квалитет наставног процеса, врши иновирање наставних планова, подстицање научног подмлатка и унапређивање научноистраживачког рада. На вишим и високим школама у Крагујевцу је 18 студената ромске националности на различитим факултетима.

Табела: Становништво старо 15 и више година, према школској спреми и полу, по попису 2011.

	Укупно	Без школске спреме	Непотпуно основно образовање	Основно образ.	Средње образ.	Више образ.	Високо образ.	Непознато
Укупно	154 290	2 870	12 498	27 162	84 187	9 711	17 552	310
Мушко	74 515	520	4 083	12 141	44 288	5223	8 119	141
Женско	79 775	2 350	8 415	15 021	39 899	4488	9 433	169

Извор: Републички завод за статистику

3.1.5. Положај Рома у области образовања

Образовање је пут ка бољој социјалној интеграцији, друштвеном положају и економској независности

на основу чега произилази, да је најбитнији фактор напретка имати добро и квалитетно образовање,

тако да је добро и квалитетно образовање, најбитније за сваког појединца.

Образовање Рома је један од најзначајних предуслова и путева њихове еманципације и интеграције као равноправних грађана. Остваривање права на образовање Рома, допринеће развоју не само ромске заједнице већ и друштва као целине, пре свега грађанског друштва и његове демократије. Развој образовања Рома унапредиће општи образовни и културни статус друштва и може повећати његову економску моћ.

Подаци о образовању Рома се битно разликују од података везаних за већинско становништво. Образовни статус ромског становништва је веома низак. Према подацима Републичког завода за статистику 1/5 регистрованих Рома је неписмена, док 1/5 има непотпуну основну школу а нешто мање од 1/3 Рома има завршену основну школу. Средњу школу заврши 8% Рома а више 0,2 % Рома. Етномимикрија јесте разлог неслагања између званичних података и података РНВО. Осипање ромских ученика у образовном процесу најчешће се јавља од 5-7 разреда основне школе. Велики број деце ромске националности веома рано (најчешће од 5. до 8. разреда) остаје ван образовног система. Најчешћи разлози за напуштање школе су:

- престарелост (више пута понављају разред или касније пођу у школу тако да не заврше осми разред а напусте школу),
- одлазак у иностранство,
- због лошег материјалног статуса породице, деца су приморана да се врло рано укључе у радне активности како би потпомогли обезбеђење егзистенције
- због веома израженог сиромаштва а и недовољне информисаности ромски родитељи не воде рачуна о потреби образовања своје деце.

Деца која напуштају основно образовање (пре завршеног осмог разреда) у највећем броју су ромска деца, деца са проблемима у развоју и деца из дисфункционалних породица.

Преко Центра за социјални рад 1328 корисника новчане социјалне помоћи је примило помоћ за набавку школског прибора. На почетку школске године корисници помоћи децу шаљу у школу јер је то услов да остваре социјалну помоћ. Након остваривања права на новчану социјалну помоћ, у великом броју случајева долази до нередовног похађања наставе или потпуног изостанка. Корисници најчешће наводе следеће разлоге: лоша материјална ситуација, болест детета, незапосленост итд.

Деца која су потпуно ван образовног система (око 0,1% у односу на укупан број деце у основним школама) су васпитно и хигијенски запуштена и живе у баракама од лима и картона (картонско насеље) у Бресници. Не поседују документа, а и тачан број деце тешко је утврдити. Деца школског узраста (процена је да их има 7-8) не иду у школу већ са родитељима иду по улици и живе од просјачења. Говоре искључиво ромски језик и тешко остварују комуникацију. Заједничко за ове Роме је:

- њихов тачан број је тешко утврдити (живе у заједницама, долазе и одлазе),
- низак ниво образовања (ниво свести ових људи је на ниском нивоу и не схватају значај образовања),
- немају запослење и живе у изузетно тешким материјалним условима,
- не примају социјалну помоћ јер не поседују потребна документа,
- говоре искључиво ромски језик,
- живе у нехигијенским условима, у баракама од картона и лима,
- деца не иду у школу, користе се за просјачење.

Значајан број ромске деце категорише се и упућује у специјалне школе. Не постоје званични подаци о националној припадности деце у овим школама, али постојећи сугеришу да су 50-80% деце у њима Роми. У овим срединама ромска деца се често осећају сигурно и безбедно у окружењу које их прихвата и у коме су већина. Међутим, у овим институцијама реализују се краћи и једноставнији образовни програми у односу на програме редовних школа, методе рада и ниска очекивања од ученика су непримерени њиховим могућностима. Псеудозаостала ромска деца у оваквом окружењу не могу у потпуности да развију своје интелектуалне капацитете. Са тако стеченим дипломама немају проходност за даље

школовање, што их усмерава на најједноставније послове који су знатно испод њихових способности и који су слабо цењени и плаћени.

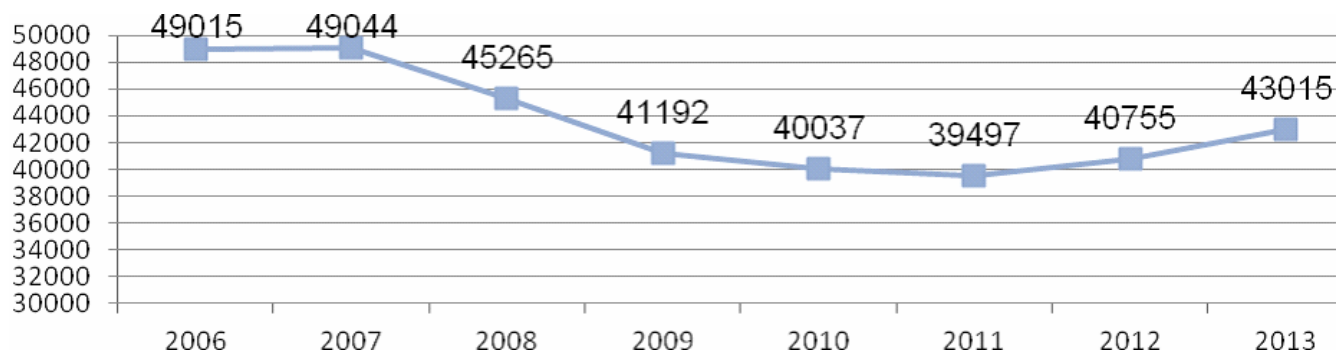
Поред наведених проблема везаних за ромску популацију, њихов већ тежак положај додатно оптерећује дискриминација. Већинско и друго становништво има развијене стереотипе (позитивне и негативне) и предрасуде према Ромима, који настају због опште нетолеранције на различитост, недостатка личних контаката са Ромима, недовољног знања о њиховој историји, култури и традицији. Начин живота Рома се најчешће тумачи као последица културолошког и етничког система вредности, а не као резултат сиромаштва и маргинализације.

• Запошљавање

Привреда Крагујевца је претежно базирана на металопрерађивачком комплексу, а у оквиру њега на производњи саобраћајних средстава и оружја. Губитак тржишта и кооперантских веза деведесетих година двадесетог века порузроковали су негативне последице по економско-социјални развој града.

Поред технолошког заостајања за развијеним земљама, Град се суочио са проблемом велике незапослености. Међутим, локална самоуправа чини значајне помаке у економском развоју кроз стварање повољног привредног амбијента (усвојена Стратегија локалног економског развоја 2007-2011, Стратегија одрживог развоја 2013-2018. година; дефинисан сет стимулативних мера за инвеститоре у производним делатностима; инфраструктурно опремање индустријске зоне, подршка samozapošljavanju и др.), што је имало за резултат довођење значајних инвеститора и подстицање привредне активности у граду.

Графикон: Број запослених

Извор: Републички завод за статистику

Према подацима Националне службе за запошљавање у граду Крагујевцу на дан 31.08.2018. године на евиденцији се налази укупно 302 незапослена лица ромске националности, од чега су 182 жене.

У наведеним табелама је дат преглед броја незапослених према степену стручне спреме, према старости и дужини тражења посла.

Табела: Образовна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ

Степен стручне спреме	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	348	203	326	194	302	182
I	279	174	257	164	237	151
II	30	12	21	7	21	8
III	16	5	20	6	18	7

IV	18	10	19	12	21	13
V	1	0	1	0	0	0
VI-1	1	0	1	1	0	0
VI-2	1	0	1	0	0	0
VII-1	2	2	6	4	5	3
VII-2	0	0	0	0	0	0
VIII	0	0	0	0	0	0

Извор: Национална служба за запошљавање

Табела: Старосна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији
НСЗ

Степен стручне спреме	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	348	203	326	194	302	182
15-19 година	13	6	6	1	4	3
20-24 година	26	16	23	15	22	12
25-29 година	44	26	44	29	34	21
30-34 година	42	25	42	30	41	28
35-39 година	42	27	45	30	39	28
40-44 година	51	32	50	26	48	29
45-49 година	40	22	30	16	33	18
50-54 година	36	22	31	22	35	23
55-59 година	38	21	33	18	26	13
60-64 година	16	6	22	7	20	7

Извор: Национална служба за запошљавање

Табела: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ према дужини тражења посла

Дужина тражења посла	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	348	203	326	194	302	182
До 3 месеца	25	12	10	6	16	6
Од 3 до 6 месеци	17	8	12	3	15	8
Од 6 до 9 месеци	23	11	9	6	8	1
Од 9 до 12 месеци	23	7	15	9	9	6
Од 1 до 2 године	49	28	53	27	33	21
Од 2 до 3 године	27	18	43	27	42	24

Од 3 до 5 година	52	30	48	29	54	38
Од 5 до 8 година	63	36	72	38	61	28
Од 8 до 10 година	12	8	9	7	12	10
Преко 10 година	57	45	55	42	52	40

Извор: Национална служба за запошљавање

Претходне три табеле приказују број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ а исказане су према дужини тражења посла, старосној структури, образовној структури.

Анализом података може се уочити смањен број лица која су се изјаснила да су ромске националности пријављених на евиденцију НСЗ.

У периоду 01.01.2016 – 31.12.2016 радни однос је засновало 76 лица ромске националности, од тог броја је 9 жена.

У периоду 01.01.2017 – 31.12.2017 радни однос је засновало 112 лица ромске националности, од тог броја је 39 жена.

У периоду 01.01.2018– 30.09.2018 радни однос је засновало 114 лица ромске националности, од тог броја је 45 жена.

Преглед реализације мера и активности по споразуму о учинку :

У периоду 01.01.2016 – 31.12.2016 мотивационо-активациону обуку за лица без квалификације и нискоквалификована лица звршило је 32 лица ромске националности од тог броја је 18 жена. Обуку за активно тражење посла за квалификована лица завршило је 5 лица.

Субвенцију за самозапошљавање добило је 1 лице ромске националности.

У спровођењу јавних радова ангажовано је 6 лица ромске националности, од тог броја су 4 жене.

У периоду 01.01.2017 – 31.12.2017 мотивационо-активациону обуку за лица без квалификације и нискоквалификована лица звршило је 36 лица ромске националности од тог броја је 18 жена. Обуку за активно тражење посла за квалификована лица завршило је 11 лица ромске националности од тог броја су 3 жене.

Субвенцију за самозапошљавање добило је 5 лица ромске националности од тога су 2 жене.

У спровођењу јавних радова ангажовано је 21 лице ромске националности, од тог броја је 11 жена.

Субвенцију за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих остварило је 5 лица ромске националности, од тог броја су 2 жене.

У периоду 01.01.2018 – 31.08.2018. мотивационо-активациону обуку за лица без квалификације и нискоквалификована лица звршило је 21 лице ромске националности од тог броја је 8 жена.

Обуку за активно тражење посла за квалификована лица завршило је 9 лица ромске националности од тог броја је 5 жена.

Субвенцију за самозапошљавање добило је 4 лица ромске националности од тога су 3 жене.

У спровођењу јавних радова ангажовано је 32 лица ромске националности, од тог броја је 18 жена.

Субвенцију за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих остварило је 4 лица ромске националности, од тог броја су 3 жене.

Табеле се се односе на 2016,2017,2018 годину закључно са 31.08.2018 године

На евиденцији НСЗ се налазе и лица чији је статус особа са инвалидитетом и особа које су корисници новчане накнаде као што је приказано у следећој табели.

Табела: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ

	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Особе са инвалидитетом	36	11	32	10	30	6
Корисници новчане накнаде	6	2	3	0	3	1
Самохрани родитељи	21	20	21	18	16	14
Оба незапослена родитеља	17	6	11	7	12	8
Интерно расељена лица	40	17	30	15	29	13
Избегла лица	0	0	0	0	0	0
Корисници новчане социјалне помоћи	332	190	209	122	266	150
Деца у хранитељским породицама	0	0	0	0	0	0
Повратници из иностранства по споразуму о реадмисији	0	0	0	0	0	0
Повратници из затвора	0	0	0	0	0	0
Жртве трговине људима	0	0	0	0	0	0
Жртве породичног насиља	0	0	0	0	0	0
Технолошки вишкови	10	5	11	6	11	5

Извор: Национална служба за запошљавање

Подаци у претходној табели се односе на број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ у наведеним статусима.

Подаци из табеле се односе на 2016,2017,2018 годину закључно са 31.08.2018 године.

3.3. Социјална заштита

Град Крагујевац у оквиру социјалне политике има дефинисана права и услуге које су намењене социјално угроженим категоријама становника. Приоритетне циљне групе у области социјалне заштите су: деца и млади, породица, особе са инвалидитетом, старије особе, Роми, избегла, прогнана и интерно расељена лица.

Табела: Преглед најважнијих установа социјалне заштите

Ред бр.	Установа	Кратак опис
1.	Центар за социјални рад „Солидарност“	Центар за социјални рад „Солидарност“ је основна установа у систему социјалне заштите чија је улога да пружа помоћ и подршку (правну, социјалну, материјалну, психолошко-саветодавну, медијацијску и психотерапијску) породицама и појединцима у превазилажењу и решавању проблема. Центар обавља поверене послове од стране надлежног Министарства, а у складу са актима јединице локалне самоуправе, ЦСР учествује у пословима планирања и развоја социјалне заштите у јединици локалне самоуправе, иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољавању индивидуалних и заједничких потреба грађана у области социјалне заштите, на територији јединице локалне самоуправе за коју је основан.

		Центар за социјални рад „Солидарност“ има 69 запослених, од којих су 48 стручни радници.
2.	Центар за породични смештај и усвојење Крагујевац	Центар за породични смештај и усвојење Крагујевац је установа социјалне заштите. Центар је основан за територију Шумадијског, Рашког, Расинског, Моравичког и Златиборског округа. Оснивање Центра је резултат укупних реформских процеса система социјалне заштите, а посебно система заштите деце без родитељског старања, као посебно осетљиве групе корисника. Делатност Центра је припрема, процена и обука будућих хранитеља и усвојитеља; пружање подршке хранитељима, односно породицама које пружају услугу породичног смештаја и усвојитељима; извештавање Центра за социјални рад о раду хранитеља и функционисању породица које пружају услугу породичног смештаја и предлагање мера ради отклањања евентуалних пропуста; као и обављање других послова у складу са законом и другим прописом.
3.	Центар за развој услуга социјалне заштите “Кнегиња Љубица”	Центар за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ је установа социјалне заштите за успостављање, пружање и развијање услуга социјалне заштите из надлежности локалне самоуправе. Услуге социјалне заштите су активности пружања подршке и помоћи појединцу и породици ради побољшања, односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и стварање могућности да самостално живе у друштву. У оквиру своје делатности Центар непосредно организује пружање следећих услуге социјалне заштите: Дневни боравак за децу из породица у ризику, Дневни боравак за децу са проблемима у понашању, Дневни боравак за старије особе, Прихватилиште за децу и младе, Прихватилиште за жртве насиља у породици, Помоћ у кући за старије особе, Центар за младе, Клуб младих особа са инвалидитетом.
4.	Ш.О.С.О. “Букашин Марковић”	У оквиру школе, организована је услуга Дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју. Услуга обезбеђује структуриране активности усмерене на стицање практичних вештина, подстицање развоја и одржавања социјалних, когнитивних И физичких функција корисника, у складу са њиховим способностима, склоностима и испољеним интересовањима. У оквиру услуге пружају се социјалне, здравствене, едукативне и услуге подршке и помоћи у организовању свакодневног живота. Корисници су деца узраста од 7 до 18 година, као и млади са сметњама у развоју до 25 година.

Извор: Локална самоуправа

Од значаја за развој социјалне политике Града су и усвојена документа и то: Стратегије развоја социјалне заштите града Крагујевца за период 2015-2019. године, Стратегија одрживог развоја 2012 - 2017, Одлука о финансијској подршци породици са децом, Одлука о социјалној заштити, Одлука о остваривању права на повлашћену вожњу у јавном градском и приградском превозу путника, Локални акциони план запошљавања.

Систем социјалне заштите чине права којима се унапређује материјални положај корисника и услуге којима се утиче на побољшање квалитета живота угрожених лица.

Социјалном и породично правном заштитом је у 2017.години обухваћено нешто више од 10% укупног броја становника града Крагујевца (9% у 2016.).

У периоду 2013-2017. година број корисника социјалне заштите има тенденцију раста: у односу на 2016.годину, број корисника већи је за 13,8%, у односу на извештајну 2015.годину за 22%. Највеће повећање броја корисника односи се на материјално угрожена лица.

У укупном броју корисника (18.251), жене су више заступљене у односу на мушкарце. Током 2017.године евидентирано је 9704 (53%) жена и 8547 (47%) мушкараца.

Од укупног броја корисника, 1032 корисника социјално правне заштите потиче из сеоских средина (9,43%) а 17.219 из градске.

Као и претходних година, у укупном броју корисника социјалне заштите, доминантну групу корисника у 2017.години представљају одрасли корисници (26-64 година) -49% ; деца су заступљена са 29%, са 13% су заступљена старија лица, док је најмање заступљена групација младих-од 18-25 година старости- 9%.

Током 2017. године *право на новчану социјалну помоћ* користило је 3746 породица, у оквиру којих је евидентирано 9051 лице. Од укупног броја породица, 1706 су новоевидентирани породице, што говори о све већем броју материјално угроженог становништва у нашем граду. У односу на број породица у 2016.години, повећање износи 5,8%% а у односу на 2015.годину 10,5%;

Право на једнократну новчану помоћ током 2017. године оствариле су 4222 породице, у оквиру њих је укупно 6731 појединац.

У структури једнократних помоћи, највећи број породица остварио је право на једнократну помоћ за задовољавање основних животних потреба – 3092, а за лечење и набавње лекова 771 породица;

Доминантну групу корисника чине грађани са израженим материјалним проблемима око 60%, мада су били присутни и други проблеми: партнерски, породични проблеми, асоцијално-деликвентно понашање деце и сл. Незапосленост је узрок великог броја социјалних проблема који се одражавају на различите друштвене групе - младе, одрасле, особе са инвалидитетом, Роме, избегла, прогнана и интерно расељена лица.

И поред утврђеног права и омогућеног великог броја услуга социјалне заштите, идентификују се про -

блеми територијалне покривености, нарочито на сеоском подручју, као и недовољан обухвата ста -

новника услугама.

Број услуга социјалне заштите, дефинисаних законом и одлукама надлежних органа Града, као и постојећи капацитети не прате у довољној мери потребе корисника (Прихватилиште за децу, При -хваталиште за одрасле и старије особе);

Континуираном сарадњом локалне самоуправе и осталих актера друштвене заједнице успостављен је систем тимског и мултисекторског рада, а све у циљу ефикасније заштите грађана.

Одлуком Градског већа, 2014. године формиран је Мобилни тим за инклузију Рома на територији града Крагујевца. Мобилни тим чине Координатор за ромска питања, представници Центра за социјални рад и Националне службе за запошљавање, педагошки асистент и здравствена медијаторка. Мобилни тим активно ради, пре свега, на информисању ромске популације, а најмање једанпут месечно улази у ромска насеља, како би што доступнијом учинио услуге локалних институција и интегрисао Роме у све видове друштвених токова. На тај начин успостављен је механизам институционалне подршке ромској заједници са циљем унапређења положаја Рома из области које покривају чланови тима.

У 2013. години подељено је 4.483 једнократних новчаних помоћи, од тога за припаднике ромске националности 1.120 (за Ромкиње 672, а за Роме 448).

У 2014. години подељено је 3.130 једнократних новчаних помоћи, од тога за припаднике ромске националности 783 (за Ромкиње 522, а за Роме 261).

3.4. Здравствена заштита

У складу са Законом о здравственој заштити, град Крагујевац спроводи мере друштвене бриге за здравље грађана. Праћење, здравственог стања становништва и рада здравствене службе на својој територији, старање о спровођењу утврђених приоритета у здравственој заштити, стварање услова за приступачност и уједначеност коришћења примарне здравствене заштите, само су неке од активности дефинисаних Законом.

Табела: Преглед здравствених установа

Институт за јавно здравље
Дом здравља Крагујевац - школски диспанзер, студентска поликлиника, саветовалиште за ментално здравље
Клинички центар, Крагујевац
Застава Завод за здравствену заштиту радника д.о.о Крагујевац
Апотека Крагујевац (за град Крагујевац и општине Баточина, Лапово, Рача, Топола и Кнић)
Завод за стоматологију Крагујевац
Завод за хитну медицинску помоћ

Један од највећих проблема са којима се суочава ромска заједница је здравствена заштита. Сиромаштво Рома се преплиће са ниским образовним нивоом и високом стопом незапослености што узрокује и маргинализацију Рома у друштву. Лоши услови живљења додатно отежавају положај Рома уз врло лошу здравствену слику. На све ово се надовезује и низак ниво свести код већине Рома по питању здравствене културе, тако да је просечна старост Рома 28 година, док је код остатка популације 44 године. Присутан је и висок степен морталитета, велики број хроничних болесника и то, пре свега, асмаичара, такође, присутан је и висок проценат и неинформисаности Рома о правима из области здравствене заштите.

У ромским насељима су идентификоване су као проблем и болести зависности - пушење, алкохолизам и наркоманија. Продукти овога су и изражена патологија међу Ромима у виду деликвенције, проституције, просјачења и деце на улицама без родитељског надзора. По најновијим истраживањима УНИЦЕФ-а, смртност ромских беба у односу на бебе из већинске популације је двоструко већа.

Сви показатељи нас упућују на неопходност што већег броја активности везаних за подизање свести о значају здравствене културе, нарочито код младих Рома. Бољи услови становања су предуслов за унапређење здравља ромске заједнице.

3.5. Повратак по основу споразума о реадмисији и миграције

Десетине хиљаде Рома је током последњих петнаест година напустило Републику Србију тражећи уточиште у земљама Западне Европе. Већина њих је поднела захтеве за азил. Највећи број наших грађана тада је добио привремену заштиту од стране земље у којој су потражили уточиште. Ова лица се враћају у Републику Србију или насилним путем (депортацијом) или у оквиру тзв. Мандатног повратка (који се сматра добровољним повратком односно повратком на које лице или породица пристају).

Савет Европе је 2003. године проценио да ће из западноевропских земаља бити враћено 50.000 до 100.000 држављана Републике Србије (из Немачке 30.000, из Холандије 12.000, из Белгије 3.000, из Швајцарске 3.000, из Луксембурга 3.000). Овај број је вероватно и већи, јер се према подацима Владе Немачке у илегалном статусу налазе чак 100.000 од укупно 600.000 грађана Републике Србије, који бораве у тој земљи. Међународне организације које делују у Републици Србији и грађански сектор сматрају да број оних који треба да буду враћени у Републику Србију иде и до 150.000. Не зна се тачан број лица која су враћена или ће бити враћена из Западне Европе.

На основу процене Канцеларије за реадмисију, која прикупља податке о броју враћених по споразуму о реадмисији, најмање је 65% до 70% припадника ромске националне мањине. Према праћењима Повереника за избегла и расељена лица и координатора за ромска питања проценат се помера ка 80%. За претходних неколико година у канцеларији координатора за ромска питања је евидентирано је 103 породице које су враћене по споразуму о реадмисији.

Приликом депортовања многим нашим држављанима кршена су и основна људска права: нису имали могућност да понесу лична документа и документа о образовању деце. У процесу реадмисије забележено је низ случајева раздвајања породице, враћања болесних лица, деце до навршених 12 месеци, деце којима је неопходна посебна здравствена нега и слично. Ове породице по повратку у Републику Србију сусрећу са проблемом пријављивања

деце. Наиме, нека деца рођена у земљама Западне Европе нису уписана ни у матичне књиге земље у којој су рођена ни у матичне књиге Републике Србије. Процедура накнадног уписа, прво у земљи рођења, а потом и код нас, траје дуго и изискује додатне трошкове.

Неопходно је да се локална заједница интензивније укључи у процес прихвата Рома и њихову реинтеграцију у друштво.

3.6 Становање

Већина Рома, било да станују у граду или на селу, живи у веома лошим стамбеним условима.

Насеља у којима они живе имају следеће карактеристике:

- правно нерегулисан статус,
- недовољна опремљеност инфраструктуром,
- пренасељеност,
- веома мали број стамбених јединица,
- сиромашно окружење и
- велика удаљеност од основних друштвених садржаја и сервиса.

Поред наведеног, већина Рома не поседује одговарајућу документацију о власништву над својим домовима или земљиштем, а што додатно компликује проблеме становања. Један део њих живи у туђим објектима или на туђем земљишту, најчешће некадашњој друштвеној својини.

Најтежа је стамбена ситуација Рома расељених са Косова и Метохије и повратника, углавном из земаља ЕУ, а она је додатно оптерећена нерегулисаним питањем пребивалишта или прихватања, као и проблемима правне реинтеграције.

Проблеми у вези са насилним избацивањем из станова (делојацијом) и рушење ромских кућа и неформалних насеља у највећем броју случајева повезани су са нерегулисаним правним статусом власништва над земљиштем и објектима.

Крајем 2002. године, после Пописа становништва обављено је и циљано истраживање које је показало да су у Републици Србији те године постојала 593 ромска насеља у којима је живело око 200.000 Рома староседелаца и око 46.000 Рома расељених са Косова и Метохије. Ови бројеви не обухватају Роме који су живели у насељима мањим од 100 становника (односно 15 породица). Стога се претпоставља да је укупан број Рома у Републици Србији већи, (у односу на званични -147.604 –попис из 2011.године).

Од ових насеља око 300 су била градска, а остала приградска или рурална. Градња је била дозвољена у 70% насеља, привремене дозволе постојале су у 14% насеља, док је у 16% насеља, углавном градских, градња била забрањена. Претежно уређено било је 45% насеља, 44% су били сламови (картонска насеља) и нехигијенска насеља, а уређених је било свега 11%. Око 30% насеља нема воду, а 40% нема канализацију.

Када се говори о условима становања већине Рома, треба имати у виду следеће:

- узроци лоших стамбених услова морају се посматрати из перспективе свеопштег сиромаштва у коме живи ромска популација. Не ради се само о простом недостатку новца, него о сложенем проблему који обухвата општу ускраћеност, лоше образовање, слабе могућности запошљавања и неадекватан приступ социјалној и здравственој заштити,
- квалитет животних услова у ромским насељима разликује се од региона до региона, али је уопштено нижи од услова у којима живи општа популација,
- за решавање проблема ромских насеља не могу се примењивати исте мере, јер су она различита по генези, величини, квалитету, положају, правном статусу и др.,
- сиромашним ромским породицама које су, појединачно или у мањим групама, дисперзиране по градовима и селима треба обезбедити једнаке стамбене услове, као и припадницима других рањивих група и

- треба правити јасну разлику између стандарда живота релативно малог броја Рома који су добро интегрисани, у националну већину и оних Рома који то нису.

У Крагујевцу, у области становања су урађени одређени помаци, пре свега код истраживања ромских насеља. Истражене су потребе Рома у два ромска насеља и то : у насељу "Лицика" и "Корман ". Ова истраживања су обухватила укупно 153 ромске породице, тачније 130 породица из "Лицике" и 23 породице из "Кормана". Истраживање је урадила Екуменска хуманитарна организација из Новог Сада, а средства за ова истраживања обезбедила је Европска унија и спровела преко ОЕБС-а. У склопу пројекта: "Европска подршка инклузији Рома - Овде смо заједно" у којој је компонента уређења ромских насеља, израђен је План детаљне регулације за насеље "Лицику". Наведени План је усвојен одлуком Скупштине Града Крагујевца, тако да је у току израда идејног решења инфраструктуре и саобраћајница унутар насеља "Лицике". Најизраженији проблем у реализацији Плана је легализације (због велике густине насељености) и нерешени правно-имовински односи међу становницима насеља.

4. ЗАКЉУЧАК

4.1. ОДНОС ШИРЕ ДРУШТВЕНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ПРЕМА РОМИМА И РОМКИЊАМА

Положај Рома у Крагујевцу не разликује се битно од положаја Рома у другим градовима или другим земљама региона. Они су непривилегована друштвена група чији представници живе у неурбаним насељима. Проценат неписменог становништва је највиши међу Ромима, стопа запослености најнижа, не располажу друштвеном нити политичком моћи, док је заступљеност у институцијама безначајна.

У Крагујевцу је још крајем 90-тих година покренуто више иницијатива које су имале за циљ побољшање положаја ромске заједнице. Пошто је већ констатовано да је изузетно мали број особа ромске популације која је обухваћена образовним системом , препознато је да највише треба радити на пољу образовања Рома. То је један од разлога због чега се ромска заједница бави подизањем мотивације ромских ученика за активније учешће у образовном процесу, као и изражавањем и неговањем етничког идентитета.

Покренуто је и реализовано низ образовних програма на различитим нивоима (предшколском, основно школском) који су имали за циљ побољшање интеграције ромске деце и омладине у оквиру постојећег образовног система. Ови програми су били осмишљени и реализовани од стране ромског невладиног сектора у сарадњи са образовним институцијама, које су препознале значај покретања таквих иницијатива:

Пројекат "Једнаке шансе" - интеграција деце ромске националности у систем образовања, један је од најважнијих пројеката институционалног образовања који се од 2002. године реализовао у Крагујевцу и Нишу. Овим програмом отпочело се са конкретизацијом националних и међународних иницијатива у циљу шире еманципације и интеграције Рома у све области друштва, а посебан акценат је стављен на образовање. Питање образовања ромске популације издигло се као приоритет код ромских невладиних организација, који је током овог периода био у почетном стадијуму развоја. Систематичним радом, кампањом кроз образовне установе и медије, шира локална јавност се упознала са поменутом проблематиком. То је резултирало да се у реализацији треће фазе програма „ Једнаке шансе“, током 2004. године формира Локални тим који је израдио прву локалну стратегију за образовање Рома на територији града Крагујевца, која се ослањала на Националну стратегију за образовање Рома и што је касније имплицирало израду Локалног акционог плана за Роме.

У међувремену, од проглашења Декаде Рома (2005. године) до 2008.године, многе иницијативе које је покренуо ромски невладини сектор биле су подржане од стране локалне самоуправе, како финансијски тако и кадровски. У том периоду успостављено је радно место координатора за ромска питања и тим потезом је показана спремност локалне самоуправе да заједничким снагама са РНВО ради на решавању бројних проблема у ромској заједници.

Поред поменутог програма "Једнаке шансе", који је био покретач шире интеграције и еманципације Рома, реализовано је и низ других пројеката из области образовања, као и пројекти за еманципацију и оснаживање ромских жена.

У Крагујевцу су се реализовали и бројни здравствени пројекти (превенција зависности, заштита репродуктивног здравља код жена, младих...). Такође, су реализовани пројекти из области побољшања инфраструктуре ромских насеља.

Ромска заједница организије бројне културне манифестације, књижевне вечери, округле столове на различите теме. Тиме Роми у Крагујевцу мењају слику о себи и активније учествују у свим сферама културног и друштвеног живота града

4.2. САРАДЊА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ И НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА У СПОРОВОЂЕЊУ ПОЛИТИКА ПРЕМА РОМИМА И РОМКИЊАМА

У Крагујевцу делује 8 РНВО у својству правног лица и 7 неформалних. Једна од првих локалних стратегија за образовање Рома у Крагујевцу, настала је у сарадњи РНВО-а и представника институција из локалне заједнице. Резултат интерсекторске сарадње је и први Локални акциони план за Роме, донет 2007. године. На Међународној конференцији у Будимпешти 2012. године, Град Крагујевац је добио признање као пример добре праксе у инклузији Рома. У склопу Најбољих примера добре праксе у интеграцији Рома, Крагујевац је један од четири општина и градова из РС обухваћених регионалним пројектом ОЕБС-а "Најбољи примери добре праксе". Одлуком Градског већа 2013. године, формиран је Савет за унапређење положаја Рома на територији града Крагујевца, у чијем саставу су и представници РНВО. У оквиру пројекта –Европска подршка инклузији Рома - Овде смо заједно, 2014. године формиран је Мобилни тим за инклузију Рома. Град Крагујевац је са Образовно културном заједницом Романипен добио другу награду Савета Европе за пројекат "Снажни од почетка".

4.3. ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ РНВО И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Потребно је даље радити на институционализацији сарадње између РНВО и локалне самоуправе. Формирањем Савета за унапређење положаја Рома на територији града Крагујевца учињен је први корак у том правцу. Постављањем члана Градског већа за образовање у чијој је ингеренцији и сарадња са удружењима, људска и мањинска права као и руковођење Институционалном радном групом у оквиру ROMACTED програма. Мобилним тимом за инклузију Рома, учињени су даљи кораци у правцу стварања институционалних услова за квалитетнију сарадњу са удружењима, побољшање положаја националних мањина и заштиту људских и мањинских права. Успостављена је Институционална Радна група која ће у оквиру својих надлежности заједнички са Локалном акцијом групом на радити на решавању проблема у Ромској заједници ради промовисања доброг управљања на локалном нивоу. Посебно се истиче потреба за изграђивањем поверења и разумевања између РНВО и локалних институција. Зато су неопходни чешћи директни сусрети који би резултирали заједничким активностима и пројектима.

У процесу стратешког планирања неопходно је на локалном нивоу обезбедити директно учешће РНВО-а кроз стварање услова за консултативни процес и партнерство засновано на равноправним односима. Сарадња локалне самоуправе и РНВО треба да се одвија на транспарентан начин.

Будући да су Роми највише погођени сиромаштвом, РНВО сматрају да су локални акциони планови за Роме инструмент који може осигурати унапређење положаја ромске заједнице. Кроз процес израде ЛАП-а постиже се и сензибилисање доносилаца одлука на нивоу локалне самоуправе за питања социјалног укључивања Рома.

5. ПЛАН АКТИВНОСТИ

5.1. План активности за унапређење положаја Рома у Крагујевцу за период 2019-2021. године из области: Образовање, запошљавање, социјална заштита, здравље, реадмисија и становање

ОБРАЗОВАЊЕ					
Буџет за област образовања 2019-2021. година: 2.100.000 динара					
ЦИЉ 1: Укључивање Рома и Ромкиња у образовни систем и одржавање континуитета у образовању					
Задаци	Активности	Индикатори	Носиоци	Мониторинг	Временски оквир
1.1 Успостављање родно осетљиве статистике о ромској деци на нивоу образовних установа (школских и предшколских)	1.1.1.Успостављање сарадње и дефинисање улоге институција у прикупљању података кроз Протокол о сарадњи 1.1.2.Доношење локалног прописа који уређује прикупљање података и њихову размену између институција 1.1.3.Дефинисање врсте и обима података о деци која похађају наставу у образовним иснтитуцијама 1.1.4.Израда родно осетљиве базе података и вођење евиденције о:- броју деце обухваћене по полу (предш. установе, основне и средње школе); Број деце, односно дечака и девојчица изван школског система 1.1.5.Сумирање и ажурирање података на годишњем нивоу	Уређене структуре и подаци у бази и дефинисано право коришћења базе података Формирана база података на нивоу образовних установа Формирана база података о ромским ученицима на нивоу Града Родно осетљива база података	Предш. установе, школе Локална самоуправа Школска управа	Локална самоуправа	2019-2021
1.2. Информисање и укључивање родитеља ромске деце у промоцији образовања	1.2.1.Израда информативне брошуре за родитеље о значају образовања 1.2.2.Одржавање радионица и информативних састанака са	Број едукативних радионица Број родитеља по полу укључених у радионице	Образовне институције РНВО	Локална самоуправа Школска управа	2019-2021.

	родитељима о значају образовања, посебно за ромске девојчице и утврђивања начина праћења школовања деце 1.2.3. Формирање тима за редовне обиласке ромских породица са децом школског узраста 1.2.4. Организовање посета ромским породицама у случају изостанака детета из школе и саветодавни рад са родитељима 1.2.5. Укључивање ромских родитеља у рад Савета родитеља 1.2.6. Организовање родитељских састанака за сензибилизацију родитеља у одељењима у која иду ромска деца	Број родитеља укључених у рад Савета родитеља Број одржаних родитељских састанака Број деце чији су изостанци евидентирани и број посета породицама			
1.3. Обезбеђивање допунских и неформалних образовних програма за подршку ромској деци током школовања	1.3.1. Формирање локалног саветодавног тела које ће креирати и спроводити програме подршке за ромску децу у процесу образовања и укључити образовне институције и ромска удружења 1.3.2. Креирати критеријуме и кроз јавни позив подржати реализацију програма припремне наставе за ромску децу предшколског узраста уз наглашено поштовање принципа једнаких могућности 1.3.3. Креирати и кроз јавни позив подржати реализацију програма допунске наставе за ромску децу школског узраста 1.3.4. Афирмативном мером у	Формирано локално саветодавно тело Дефинисани критеријуми и очекивани садржај обука Број спроведених програма Број дечака и девојчица укључених у програм Школски успех деце укључене у програм	Локална самоуправа Предш. установа Основне и средње школе Ромске НВО	Школска управа	2018-2021

	критеријумима осигурати учешће најмање 30% ромских девојчица у спроведеним програмима				
1.4. Идентификовање награђивање и афирмација ученика који постижу најбоље резултате у раду	1.4.1.Формирање комисије за доделу награда и признања ученицима/цама 1.4.2 Дефинисање критеријума за доделу признања најуспешнијим ромских ученицима уз обезбеђивање равноправне заступљености дечака и девојчица 1.4.3. Додела признања ученицима основних и средњих школа за 30 ромских ученика/ца са најбољим успехом 1.4.4. Додела признања ученицима основних и средњих школа за посебан успех у области спорта, музике, уметности 1.4.5.Идентификација броја ученика/ца који постижу добре школске резултате, као и резултате из других области (спорт,музика, култура, такмичења на различитим нивоима) 1.4.6.Материјална подршка ученицима који постижу добре школске резултате или резултате из области: спорт, музика, култура,такмичења на различитим нивоима уз поштовање принципа родне равноправности	Број ученика/ца који су остварили право на пружање подршке за остварене резултате од којих су половина девојчице	Школе Школска управа Локална самоуправа Комисија за доделу награда и признања	Локална самоуправа, Локално саветодавно тело РНВО ROMACTED	2019-2021
1.5.Обезбеђивање материјалне подршке ромској деци за укључивање	1.5.1. Подршка породицама за боравак деце у целодневним програмима	Број деце који је укључен у целодневне програме, разврстане по полу	Локална самоуправа Предшк.	Локална самоуправа РНВО	2018 - 2021

и опстајање у образовању	1.5.2.Обезбеђивање ужина за децу из социјално угрожених породица 1.5.3.Уџбеници и школски прибор 1.5.4.Ваншколске активности (рекреативна настава, екскурзије...) 1.5.5.Превоз 1.5.6 .Обезбеђивање стипендија успешним ђацима као и смештај у студентским домовима 1.5.7. Обезбеђивање материјалне помоћи / подстицаја породицама у смислу опремања деце за полазак у први разред основне школе или припремни предшколски програм (ППП) 1.5.8. Обезбеђивање ваучера за ученике средњих школа у циљу додатне подршке за куповину књига и школског прибора 1.5.9. Успостављање сарадње са издавачима да кроз друштвено одговорно пословање донирају књиге за 30 ученика основних и средњих школа који не испуњавају услове конкурса МНПТР за бесплатне уџбенике	Број деце који је добио материјалну подршку, разврстане по полу Број деце који је добио школски прибор и уџбенике, разврстане по полу Број деце који је имао подршку у оквиру ваншколских активности, разврстане по полу Број деце који је добио материјалну подршку за превоз, разврстане по полу Број деце који је добио материјалну подршку разврстане по полу	установе	ROMACTED	.
1.6.Повећање броја ромске деце, посебно девојчица у средњем, вишем и високом образовању	1.6.1. Укључивање локалног тима за образовање у спровођење акције афирмативног уписа за децу из осетљивих група са посебним освртом на женску популацију 1.6.2.Информисање ромске заједнице о постојању позитивних	Број уписане ромске деце у средње и више школе и на факултете, родна статистика Број штампаног материјала подељеног ромској заједници	Локална самоуправа Локални тим за унапређење образовања Рома	Савет за унапређење положаја Рома Комисија за родну равноправност града Крагујевца	2019-2021.

	мера: кампање, инфо-радионице, емисије на локалној телевизији 1.6.3. Рад са девојчицама у основним и средњим школама на промоцији наставка образовања као и пружање помоћи приликом одабира адекватног занимања(професионална оријентација) 1.6.4. Рад на терену са ромским породицама на промоцији образовања женске деце 1.6.5. Подстицање високошколског образовања Ромкиња	Број инфо-радионица за ромске родитеље Број информисаних Рома и Ромкиња о спровођењу позитивних мера Број девојчица у ОШ и СШ обухваћен радионицама Број ромских породица обухваћен радионицама Број стипендија које су добиле Ромкиње	Локални медији Основне, средње школе Национална служба за запошљавање – Крагујевац Универзитет у Крагујевцу		
1.7. Дошколовавање и преквалифика. Ромкиња	1.7.1. Усмеравање и укључивање Ромкиња у понуђене програме преквалификације и доквалификације код НСЗ 1.7.2. Организовање обука у Ромским насељима за описмењавање Ромкиња уз организовано чување деце за време наставе/обуке 1.7.3. Обезбеђивање средстава за ванредно дошколовавање у циљу стицања четворогодишњег средњег образовања и уписа на факултете	Број Ромкиња које су похађале курсеве и обуке Број одржаних обука за описмењавање Ромкиња Број Ромкиња које су похађале обуке Број Ромкиња које су након обука функционално писмене	Школа за образовање одраслих НВО Локална самоуправа ROMACTED Национална служба за запошљавање (НСЗ)	Савет за унапређење положаја Рома Комисија за родну равнопраћност града Крагујевца	2019-2021.
1.8. Успостављање партнерства са донаторима и суфинансирање Града од 20% за програме преквалификације и доквалификације за дефицитарна занимања	1.8.1. Планирање програма за доквалификацију и преквалификацију дефицитарних занимања са НСЗ и ЛАГ-ом 1.8.2. Контактирање донатора и представљање предлога пројекта	Издвојена средства за суфинансирање Број Рома/киња које су похађали курсеве и обуке Број запослених након завршених обука, преквалификација, доквалификација	Локална самоуправа HELP GIZ ROMACTED	Локална самоуправа ROMACTED	2019-2021.

ЦИЉ 2: Развијање образовног окружења заснованог на уважавању различитости и мултикултуралности

Задаци	Активности	Индикатори	Носиоци	Мониторинг	Временски оквир
2.1. Интегрисање постојећих акредитованих програма, намењених васпитању против предрасуда и уважавању различитости, у програме образовно-васпитног рада и програме слободних активности образовних институција	2.1.1. Обука запослених у образовним установама (установе чији запослени нису прошли ове програме) 2.1.2. У програмима рада за обавезне изборне предмете унети садржај који подстичу уважавање различитости: - подршка у креирању програма одељењских заједница, ђачког парламента - програми слободних активности 2.1.3. Обележавање 8. априла – Међународног дана Рома на нивоу школе, као и других међународних празника 2.1.4 Обележавање 16. маја - Дан ромског отпора 2.1.5. Обележавање 2. августа - Дан сећања на ромске жртве холокауста 2.1.6. Учествовање у обележавању Дана Града уз промоцију ромске културе и традиције везане за Ђурђевдан	Број обука за просветне раднике Ставови запослених у образовним институцијама о ромској популацији и интеграцији Рома/киња Имплементирани програми за уважавање различитости у оквиру постојећих наставних програма Ставови ученика и просветних радника о ромској заједници и интеграцији Рома/киња	Стручне НВО Школе	Школска управа	2019-2021
2.2. Упознавање ученика и просветног кадра школа са културом и традицијом Рома	2.2.1. Организовање семинара о ромској култури и традицији за просветни кадар школа и ученике школа 2.2.1. Организовање часова представљања књижевних дела	Број просветних радника који је прошао обуку Број деце који је прошао обуку Број часова на којима су	Школе РНВО	Локална самоуправа	2019-2021

	ромских писаца и књижевница	представљени ромски писци Број деце која познају ромске писце и њихова дела			
Циљ 3: Промовисање културног идентитета и неговање ромских културолошких разлика					
Задаци	Активности	Индикатори	Носиоци	Мониторинг	Временски оквир
3.1. Обезбеђивање простора за коришћење у циљу неговања културног идентитета Рома, обогаћивања културних садржаја, организовања заједничких активности са већинским становништвом и у циљу борбе против антициганизма	3.1.1. Формирање и опремање КУД Ром 3 3.1.2. Организовање активности, радионица, представа, обука за све младе у циљу 3.1.3. Обезбедити услове за изражавање идентитета, неговање језика и културе и остваривање свих мањинских права Рома и Ромкиња 3.1.4. Обезбедити спровођење мера које ће допринети јачању и очувању ромског језика и идентитета и инклузији Рома и Ромкиња у друштво насупрот њиховој асимилацији (обезбедити већу видљивости ромског језика, бољем разумевању шире јавности идентитета ромске заједнице, учинити културу и историју ромске заједнице разумљивијом и приказати их на афирмативан начин).	Добијен простор Број Рома/киња који је укључен у активности Успостављена сарадња са свим заинтересованим странама приликом имплементације активности	Локална самоуправа Донатори ROMACTED Књажевско Српски театар ЦНТК “Абрашевић” Канцеларија за младе	Локална самоуправа ROMACTED РНВО	2019-2021.

3.2.Развој и неговање културног идентитета код ромске деце, младих	3.2.1. Извођење јавних манифестација у циљу промоције ромске културе 3.2.2. Оснивање фолклорне групе у циљу неговања ромске музике и игара 3.2.3.Подршка издаваштву дела из ромске културне баштине 3.2.4. Подршка друштвеном укључивању младих из категорија у ризику од социјалне искључености; 3.2.5. Мобилност, обим међународне сарадње младих и подршка младима из ризичних група за социјалну искљученост; 3.2.6. Учешће младих у креирању културних садржаја.	Број деце и младих заинтересованих и укључених у активности Број младих укључених у фолклорну групу Број организованих манифестација Број издатих публикација и других медија о ромској културној баштини	Основне и средње школе Факултети ROMACTED Локална самоуп. Канцеларија за младе Међународе организ. Образовни Програм Европске заједнице у области високог школства ERASMUS+	Локална самоуправа Донатори ROMACTED	2019. -2021.
3.3. Суфинансирање пројеката НВО из области образовања (циљеви од 1 до 3)	3.3.1.Реализација конкурса за пројекте НВО из области образовања	Број одобрених пројеката	НВО	Локална самоуправа	2019. -2021.
ЗАПОШЉАВАЊЕ					
Буџет за област запошљавања 2019. - 2021. година: 1.200.000 динара					
Циљ 1: Повећати ниво информисаности о мерама и могућностима у запошљавању ромске популације					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир

1.1 Покретање јавних кампања у циљу повећања информисаности особа ромске националности по питањима афирмације младих Ромкиња, конкурсима за отпочињање сопственог бизниса, запошљавања	1.1.1 Медијска кампања преко ТВ и радио емисија, на тему запошљавања 1.1.2 Организовање округлих столова, радионица у ромским насељима	Број емисија, број радио емисија Број насеља, број округлих столова Број учесника округлих столова, по полу Број особа ромске националности које су се пријавиле на конкурсе, уз родну статистику	Локални медији РНВО Национална служба за запошљавање Локална самоуправа	РНВО	2019. -2021.
1.2. Организовање информативних радионица у сарадњи са НСЗ	1.2.1 Одржавање активно мотивационих радионица са особама ромске националности у НСЗ на следеће теме: - информисање о активностима НСЗ - обука за писање радних биографија - обука пословне комуникације 1.2.2 Покретање родно осетљиве базе података о потенцијалима и потребама Рома и Ромкиња, потребама за самозапошљавање, социјалном предузетништву у различитим делатностима	Број одржаних радионица Број учесника/ца, по полу- 50% мушкараца, 50% жена Формирана база података у бази, по полу Извештај родно осетљиве анализе потреба са препорукама	Национална служба за запошљавање РНВО	Локална самоуправа	2019. -2021.
1.3. Издвајање посебне буџетске линије за учешће Града у пројектима са донаторима и заједно са њима планирати	1.3.1. Одржавање обука и додела грантова/донација у виду опреме као основног средства за рад за започињање посла или подршку микро предузећима у сарадњи са донаторима 1.3.2. Организовање догађаја ради	Средства издвојена за потенцијалне програме сарадње Број полазника који су успешно завршили обуку по полу Број учесника који су добили грант или опрему за	Локална самоуправа Донатори(UNDP, HELP, GIZ) Национална служба за запошљавање	Локална самоуправа Донатори ROMACTED	2019. -2021.

	умрежавања релевантних актера и партнера у сфери запошљавања, организација пословних и стручних обука према потребама корисника грантова, студијске посете и услуге пословног менторинга. 1.3.3. Додела опреме приватницима код којих ће практиканти обављати стручну праксу како би након завршене обуке добили запослење 1.3.4. Повећање запошљивости Рома/киња у институцијама у складу са законом. Представници ромске заједнице су запослени у пропорционалној мери у образовном, здравственом и социјалном сектору, а у сектору који реализује мере активног запошљавања укључени у складу са законским условима. Константно повећање броја припадника ромске заједнице међу запосленима на пословима који су од значаја за реализацију јавних политика усмерених ка остваривању друштвене равноправности Рома и Ромкиња	самозапошљавање Број организованих догађаја Број Рома/киња запослених Рома/киња у институцијама	Центар за социјални рад		
1.4. Повећање запошљивости младих путем професионалне обуке кроз радну праксу на послу	1.4.1. Плаћена пракса за практиканте са средњом и вишом школом у јавим установама и предузећима 1.4.2. Плаћена пракса намењена особама са завршеном основном	Број практиканата који су прошли плаћену праксу Број стално запослених након завршене праксе Број особа са завршеном	Донатори(UNDP, HELP, GIZ) Национална служба за запошљавање	Локална самоуправа Донатори	2019.-2021.

	школом за особе ромске националности које желе стручно оспособљавање, односно да у оквиру праксе науче занат	основном школом који су стручно оспособљени за одређени занат	Центар за социјални рад Предузетници	ROMACTED	
1.5. Обезбеђивање бољег приступа тржишту рада у сарадњи са свим заинтересованим странама и	1.5.1. Обезбеђивање бољег приступа тржишту рада у сарадњи са свим заинтересованим странама и потенцијалним донаторима у циљу креирања програма који ће задовољити потребе тржишта	Број предузећа укључених у програм Број стажиста по полу Број семинара Број укључених полазница и полазника Број додељених грантова Број покренутих социјалних предузећа у Крагујевцу Број Рома и Ромкиња запослених у социјалним предузећима	Локална самоуправа Донатори(UNDP, HELP, GIZ) Национална служба за запошљавање Центар за социјални рад Предузетници	Локална самоуправа Донатори ROMACTED	2019.-2021.

Циљ 2: Унапређивање економског положаја Рома и Ромкиња

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
2.1.Анализа социо-економског статуса и потреба ромске популације Укључивање Рома у програм додатног образовања и обуке (доквалифик. и преквалификација)	2.1.1 Израда анализе стања о положају Рома и Ромкиња по питању економског статуса и мапирање потреба 2.1.2.Организовање курсева за доквалификацију 2.1.3.Организовање курсева за преквалификацију	Израђена анализа са мапираним потребама у овој области Број Рома укључених у програме додатног образовања и обуке Број Рома који су завршили програме додатног	Национална служба за запошљавање РНВО	Локална самоуправа	2019. – 2021.

		образовања и обуке Број Рома који се запослио шест месеци након завршене обуке			
2.2. Подстицање запошљавања, самозапо. и предузетништва, посебно женског предузетништва	2.2.1 Укључивање Рома и Ромкиња у мере активне политике запошљавања и самозапошљавања 2.2.2.Обуке о предузетништву и додељивање субвенција за самозапошљавање 2.2.3.Подстицање послодаваца за запошљавање Рома и Ромкиња доделом субвенција 2.2.4.Ревитализација старих ромских заната 2.2.5. Формирање женске задруге на територији града Крагујевца	Број Рома и Ромкиња које су покренуле мали бизнис у периоду од годину дана Број Рома и Ромкиња Број запослених кроз програм субвенција за послодавце Број Рома и Ромкиња укључених у обуке за познатог послодавца Број Ромкиња укључених у формирану задругу	Национална служба за запошљавање РНВО	Локална самоуправа	2019. – 2021.
2.3.Повећање учешћа запослених Рома и Ромкиња у јавним институцијама	2.3.1.Спровођење позитивних мера за запошљавање Рома и Ромкиња у јавним институцијама сразмерно односу Рома у локалној заједници и већинског становништва	Број запослених Рома и Ромкиња путем позитивних мера Број институција које су упослиле Роме и Ромкиње	Локална самоуправа Национална служба за запошљавање	РНВО	2019.-2021.
2.4. Унапређење вештина и радног искуства ромске популације Подстицање запошљавања и формирања социјалних предузећа за Роме и Ромкиње	2.4.1. Успостављање програма стручне праксе за Роме и Ромкиње, уз афирмативну меру за жене; у јавним и приватним предузећима на територији Града 2.4.2. Анализе потреба Рома и Ромкиња за формирање социјалних предузећа	Број предузећа укључених у програм Број стажиста по полу Број семинара Број укључених полазника и полазника	РНВО	Локална самоуправа Национална служба за запошљ.	2019.-2021.

	2.4.3.Укључивање Рома и Ромкиња у едукативне семинаре о социјалним предузећима 2.4.4. Додељивање грантова за формирање социјалних предузећа 2.4.5. Покретања социјалних предузћа	Број додељених грантова Број покренутих социјалних предузећа у Граду Број Рома и Ромкиња запослених у социјалним предузећима			
Циљ 3: Унапређење и јачање пољопривредне делатности код Рома и Ромкиња са сеоског подручја					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
3.1.Подршка Ромима са села у едукацији и додели грантова за пољопривреду	3.1.1 Мапирање потреба Рома и Ромкиња у приградским насељима и на селу 3.1.2 Мапирање потреба Рома и Ромкиња који се баве пољопривредом 3.1.3.Анализа потреба Рома и Ромкиња који се баве пољопривредом у циљу подстицаја у агробизнису 3.1.4.Укључивање Рома и Ромкиња у едукативне семинаре и обуке о пољопривреди 3.1.5.Додељивање грантова за подстицај у агробизнису 3.1.6.Покретање задруга или ромског бизнис инкубатор центра у граду 3.1.7. Додела пољопривредног земиљишта у закуп без надоканаде Ромкињама за пољопривредну делатност	Број семинара Број укључених полазника - ца Број додељених грантова Број грантова додељених женама Број покренутих пољопривредних задруга или оформљен ромски бизнис инкубатор центар у Крагујевцу Број Ромкиња које користе пољопривредно замљиште и обављају пољопривредну делатност	Локална самоуправа РНВО	Донатор	2019.-2021

Циљ 4: Унапређење и подршка сакупљачима секундарних сировина

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
4.1 Подршка сакупљачима у унапређивању пословног деловања	4.1.1 Набавка заштитне опреме и материјала за рад 4.1.2 Обука о пословној и радној етици, заштити на раду.	Број опреме и материјала за рад Број обука Број укључених на обукама	Национална служба за запошљавање РНВО	Локална самоуправа	2019. – 2021.
4.2 Додела мини грантова и покретање задруга	4.2.1 Набавка опреме- трицикли, контејнери и сл. 4.2.2 Покретање задруга сакупљача секундарних сировина 4.2.3. Успостављање сарадње са приватним предузећима која се баве откупом секундарних сировина и ЈКП 4.2.4. Организација рада на раздвајању секундарних сировина (ПЕТ и остало)	Број додељене опреме Број грантова Број задруга Број укључених Рома и Ромкиња	РНВО Јавно комунална предузећа	Локална самоуправа	2019. – 2021.
4.3. Суфинансирање пројеката НВО из области запошљавања - циљеви од 1 до 3	4.3.1. Реализација конкурса за пројекте НВО	Број одобрених пројеката	НВО	Локална самоуправа	2019.-2021.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Буџет за област социјалне заштите 2019-2021. година: 900.000 динара

Циљ 1: Унапређен квалитет и доступност информација од значаја из области социјалне заштите за Роме и Ромкиње

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
1.1. Боља информисаност Рома	1.1.1. Израда и дистрибуција информативног материјала на	Број дистрибуираног материјала	Центар за социјални рад	Савет за унапређење положаја Рома/киња	2019.-2021.

и Ромкиња о правима из области социјалне заштите	ромском и српском језику 1.1.2. Подела информативног материјала 1.1.3. Информативне радионице у насељима на тему остваривање права из области социјалне заштите	Број теренских посета ромским насељима Број присутних на радионицама разврстан по полу	Мобилни тим за инклузију Рома РНВО Локални медији Црвени крст	Тело за мониторинг ЛАП-а	
1.2. Успостављен механизам подршке у поступку остваривања права на социјалну заштиту у насељима у којима живе Роми	1.2.1. Пружање саветодавне помоћи у поступку остваривања права из области социјалне заштите 1.2.2. Пружање подршке правно невидљивим и функционално неписменим Ромима и Ромкињама приликом добијања личне документације у циљу остваривања права из области социјалне заштите 1.2.3. Пружање подршке правно невидљивим и функционално неписменим Ромима и Ромкињама приликом добијања личне документације у циљу остваривања права из области социјалне заштите	Број информативних састанака и радионица са корисницима услуга социјалне заштите Број обучених медијатора из РНВО Број Рома/киња међу корисницима услуга и материјалних давања	Центар за социјални рад Локална самоуправа	Центар за социјални рад Локална самоуправа Мобилни тим за инклузију Рома РНВО	2019.-2021
1.3. Стварање услова за већи степен запошљавања радно способних Рома и Ромкиња-корисника НСП	1.3.1. Информисање и упућивање на мере за активно тражење послова 1.3.2. Укључивање Рома/киња на различите обуке за запошљавање 1.3.3. Организовање чувања деце за родитеље који похађају обуке	Број Рома/киња, радно способних корисника/ца новчане социјалне помоћи који су активно укључени у програме образовања и обуке за запошљавања	Центар за социјални рад Локална самоуправа РНВО	Савет за унапређење положаја Рома/киња	2019.-2021.
1.4. Укључивање Рома/киња волонтера	1.4.1. Укључивање у рад високо образованих Рома/киња на бази	Број ангажованих волонтера	Центар за	Савет за унапређење положаја Рома/киња	2019.-2021.

у рад ЦСР-а са циљем смањења етничке дистанце, језичке баријере и боље комуникације	волонтеризма на пословима информисања и пружања социјалне заштите	Број остварених видова социјалне заштите уз подршку Рома/киња волонтера	социјални рад Локална самоуправа РНВО		
Циљ 2: Унапређена брига о ромској деци и заштита права деце					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
2.1. Спречавање злоупотребе деце у сврху просјачења, кроу Акциони план за смањење просјачења на територији града	2.1.1.Идентификовање породица из којих се деца баве прошњом 2.1.2.Упознавање јавности у заједници о појави злоупотребе деце за просјачењем 2.1.3.Рад са локалном ромском заједницом на подизању свести о правима деце и последицама просјачења 2.1.4. Укључивање старатеља, родитеља у саветовалиште за брак и породицу 2.1.5. Едукативн рад са децом о њиховим правима 2.1.6. Вођење медијске кампање о забрани просјачења, правима деце и штетности просјачења 2.1.7.Успостављање организовања конференција случаја у коју су укључене све релевантне институције и локалне организације 2.1.8. Обезбеђивање материјалне подршке породици	Формиран тим за сузбијање просјачења ромске деце Израђен акционог плана за сузбијање просјачења Број радионица са ромском заједницом на подизању свести о правима деце Број породица упућених на саветовалиште за брак и породицу Број конференција случајева Број поднетих кривичних и прекршајних пријава Остварена новчана социјална помоћ, једнократна новчана помоћ	Центар за социјални рад Локални тима за сузбијање просјачења	Савет за унапређење положаја Рома/киња	2019.-2021.

	2.1.9. Подношење кривичних и прекршајних пријава				
2.2. унапређење материјалних и стамбених прилика детектованих породица	2.2.1. Обезбеђивање материјалне подршке породици-нсп, једнократне добровољно радно ангажовање, обезбеђивање донаторских средстава	Остварена новчана социјална, једнократна новчана помоћ унапређен материјални и стамбени услови детектованих породица	Центар за социјални рад Локална самоуправа НВО		2019.-2021.
2.3. Унапређење знања и вештина родитеља деце за одговорно бављење родитељством	2.3.1. Укључивање родитеља у едукативне радионице постојећих услуга у граду: дневни боравак, породични сарадник и сл. 2.3.2. Развојање нових услуга подршке деци и родитељима	Број родитеља укључених у услуге Број деце укључених у услуге	Центар за социјални рад НВО Пружаоци услуга		2019.-2021.
2.4. Подршка развоју хранирењства код ромских породица (овај циљ активности треба да дефинише Центар за породични смештај и усвајање)	2.4.1. Анализа стања и потреба ромских породица у области хранитељства 2.4.2. Израда социјалних карата породица 2.4.3. Сензалибисање локалног становништва о значају и улози хранитељства 2.4.4. Организовање информативних радионица и дистрибуција информативног материјала о правима из области хранитељства 2.4.5. Васпитна поршка деци из хранитељских породица 2.4.6. Афирмација и подршка ромским породицама које су у систему хранитељства	Однос броја ромске деце према укупном броју деце у институцијама/хранитељство изражен у процентима Однос броја ромских породица према укупном броју породица које су укључене у обуке хранитеље изражен у процентима Укупан број ромских хранитељских породица у односу на укупан број изражен у процентима	Центар за социјални рад Центар за породични смештај и усвојење Крагујевац НВО	Савет за унапређење положаја Рома и Ромкиња	2019.-2021

2.5 Оснаживање ромске деце, чији родитељи немају довољно потенцијала, укључујући и децу у хранитељским породицама	2.5.1. Детектовање деце којој је потребна подршка у васпитању, образовању и правилном психосоцијалном развоју, укључујући децу у хранитељским породицама	Број деце којој је потреба подршка у развијању социјалних заштита	Мобилни тим НВО	Савет за унапређење положаја Рома и Ромкиња	2019.-2021
	2.5.2. Обезбеђивање радионица за децу која имају за циљ јачање образованих и васпитних капацитета, правилан психосоцијални развој	Број ромске деце која су укључена у програме посебне психосоцијалне подршке	Центар за породични смештај и усвајање	Комисија за родну равноправност града Крагујевца	
	2.5.3. Реализација програма индивидуалног рада са децом и хранитељима о значају образовања, са фокусом на девојчице	Број деце из хранитељских породица, укључених у програме	Центар за социјални рад		

Циљ 3. Повећана социјална укљученост ромске популације у локалну заједницу

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
3.1. Унапређивање капацитета и умрежавање кључних чинилаца друштвене интеграције	3.1.1. Оснаживање умрежавања ромских НВО и локалних институција за континуирани рад у заједници /теренски рад у циљу побољшавања положаја ромских породица 3.1.2. Подржавање ромских женских НВО за рад на унапређивању положаја Ромкиња у Крагујевцу	Број одржаних обука Број подржаних пројеката РНВО Број подржаних ромских женских удружења	Центар за социјални рад Мобилни тим за инклузију Рома Локална самоуправа	Савет за унапређење положаја Рома/киња	2019.-2021
3.2. Адекватно задовољавање потреба ромске заједнице из области социјалне заштите уз поштовање људских права	3.2.1. Обуке запослених у установама социјалне заштите за рад са корисницима на бази антидискриминације и толеранције 3.2.2. Укључивање принципа родне	Број запослених који су прошли обуку Број запослених који су применили знања и вештине стечене на обукама	Центар за социјални рад РНВО	Савет за унапређење положаја Рома/киња	2019.-2021.

	равноправности у све обуке запосленима	Број случајева у којима је видљива примена принципа родне равноправности и антидискриминације			
3.3. Укључивање младих у процесима доношења одлука, развоја заједнице и креирања и спровођења политика	3.3.1. Укључивање младих да активно, мотивисано и проактивно учествују у процесима доношења одлука, развоја заједнице и креирања и спровођења политика 3.3.2. Успостављање ефикасног нормативног и институционалног оквира за спровођење омладинске политике 3.3.3. Усаглашавање активности за младе Роме/киње са активностима за младе на територији града у циљу веће социјалне укључености и разбијања друштвене дистанце	Број заједничких активности и састанака Извештаји и препоруке Број организованих заједничких активности	Канцеларија за младе Локална самоуправа ROMACTED (Локална акциона група)	ROMACTED (Локална акциона група)	2019.-2021.
Циљ 4. Унапређена заштита Ромкиња изложених насиљу у партнерским односима и унапређена превенција					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
4.1. Унапредити мере превенције и заштите Ромкиња које су изложене породичном и партнерском насиљу	4.1.1. Анализа и праћење примене казнене политике у области насиља над женама са освртом на Ромкиње 4.1.2. Успоставити механизам за ефективну реализацију конференције случаја уз координисање социјалних актера	Број случајева вођених по методи „конференција случаја“ које су ефикасно решиле тренутну ситуацију и поставиле дугорочни план заштите и подршке за Ромкињу која је изложена насиљу Упоредна анализа броја покренутих случајева са бројем укупно реализованих случајева према методи „конференција случаја“	НВО Локална самоуправа Центар за социјални рад Полицијска управа Крагујевац	Савет за унапређење положаја Рома Комисија за родну равноправност града Крагујевца	2019.-2021.

		Број едукованих тимова - ефикасни мобилни тимови састављени од особа запослених у институцијама које пружају услуге жртвама насиља на локалном нивоу			
4.2. Јачање капацитета система заштите Ромкиња од насиља	4.2.1. Едукација међусекторских тимова за заштиту жртава насиља за примену решења и осетљивост по питању заштите Ромкиња од насиља 4.2.2. Реализовање превентивних и едукативних програма рада са Ромкињама на препознавању и пријављивању насиља кроз психо-социјалне радионице на терену, саветовалишта у центру за социјални рад, сос телефон 4.2.3. Реализовање двојезичних инфо кампања – уличне акције, ТВ, штампа, билборди, лифлети о неопходности спречавања насиља над женама и насиља у породици	Број особа едукованих за рад са Ромкињама жртвама насиља Повећан квалитет пружених услуга за Ромкиње Успешност информативне кампање Број штампаног материјала који је подељен корисницама/ цима Број текстова у штампи и прилога на ТВ-у Ниво доступности сигурних кућа за Ромкиње жртве насиља Број Ромкиња жртава насиља корисница сигурних кућа Број Ромкиња обухваћених превентивним програмима	НВО Локална самоуправа Центар за социјални рад Полицијска управа Крагујевац	Савет за унапређење положаја Рома Комисија за родну равноправност града Крагујевца	2019.-2021.
4.3. Повећање доступности система заштите за Ромкиње жртве насиља	4.3.1. Развијање нових и унапређивање постојећих интегрисаних услуга за жртве насиља и увођење нових услуга на принципу примене добрих пракси 4.3.2. Обезбеђивање психо-социјалног саветовања-подршке	Број Ромкиња, жртава насиља за које је израђен план заштите услуга и мера који је ефикасан и примењив на специфичне околности сваке поједине жртве	НВО Локална самоуправа Центар за социјални рад	Савет за унапређење положаја Рома Комисија за родну равноправност града Крагујевца	2019.-2021.

	примерено узрасту и потреби жртве насиља 4.3.3. Информисање Ромкиња о постојању и функционисању кризних центара/ прихваталишта/сигурних кућа за жртве насиља, који обезбеђују интегрисани приступ решавању проблема 4.3.4. Сензибилизација стручњака и стручњакиња у кризним центрима/прихваталиштима/сигурним кућама о специфичним проблемима и потребама Ромкиња	Број Ромкиња, жртва насиља које су свеобухватно збринуте уз избегавање секундарне виктимизације Број чланова породице погођене насиљем који су свеобухватно збринуте Број, врста и квалитет пружених услуга социјалне заштите и заштите коју пружају други релевантни системи предвиђених планом заштите Проценат Ромкиња које су обухваћене информисањем Проценат стручњака и стручњакиња који примењују стечена знања и искуства о потребама Ромкиња, жртава насиља	ПУ Крагујевац		
4.4. Суфинансирање пројеката НВО из области социјалне заштите – циљеви од 1 до 4	4.4.1. Реализација конкурса за пројекте НВО	Број одобрених пројеката	НВО	Локална самоуправа	2019.-2021.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Буџет за област здравствене заштите 2019-2021. година:900.000 динара

Циљ 1: Унапређивање здравственог стања ромске популације на територији Града Крагујевца

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
1.1. Унапређење базе података и ажурирање података	1.1.1.Припрема јединственог инструмента за анкетирање и успостављање базе података са родно осетљивим подацима	Израђена база података о здравственом стању припадника ромске популацијена територији	Дом здравља ГУ за социјалну и	Савет за унапређења положаја Рома-Радна група	2019-2021.

о здравственом стању ромске популације	1.1.2.Организовати периодичо прикупљање података на терену 1.1.3.Обрада података и публиковање	града Крагујевца Периодично анкетирање ромске заједнице Извештај и подаци о здравственој ситуацији користе се за креирање здравствених мера за унапређење здравствене ситуације Креиране здравствене мере имају родну димензију и задовољавају специфичне потребе жена и мушкараца у ромској заједници	здравствену заштиту		
--	--	--	---------------------	--	--

ЦИЉ 2: Повећана свест и информисаност ромске заједнице о значају лечења и значају превентивне контроле здравља

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
2.1.Организовање семинара и радионица за здравствене раднике ради упознавања са потребама ромске популације.	2.1.1. Израдити заједнички програм едукације здравствених радника на теме здравствена заштита деце, младих и жена 2.1.2. Организовати четири семинара у две године (два семинара током прве године) за сензитивизацију здравствених радника и њихово упознавање са потребама ромске популације	Израђен програм едукације који садржи принципе родне равноправности и теме родно заснованог насиља Одржана 4 семинара Едукацијом обухваћено 80 здравств. радника који су стекли знања и вештине за квалитетнији рад са Ромима Сprovedен програм едукације здравств. радника /ца који су примили нове информације, стекли нове вештине и знања за препознавање и реаговање на родно засновано насиље	Превентивни центар Дома здравља РНВО	Савет за унапређења положаја Рома–Радна група	2019.-2021.

2.2. Едукација Ромкиња о значају здравља, здравственој заштити и превенцији рака дојке и грлића материце и организовање редовних гинеколошких прегледа Ромкиња	2.2.1. Организовање више едукативних радионица за Ромкиње у 5 неформалних ромских насеља у сарадњи са РНВО 2.2.2. Организовање гинеколошких прегледа за Ромкиње	Број посета ромским насељима Број реализованих активности у ромским насељима или у сарадњи са РНВО Извештај о реализацији едукативних активности Спроведени гинеколошки прегледи Број рано откривених болести Број Ромкиња које су урадиле преглед	Дома здравља (Прев.Центар) РНВО	Савет за унапређења положаја Рома–Радна група	2019.-2021.
2.3. Организовање информативне кампање на локалом нивоу	2.3.1. Медијска кампања –ТВ, радио, гостовања стручњака/киња, израда билборда, разгледница и позива за превентивне прегледе 2.3.2. Организовање кампање „Од врата до врата“ у ромским насељима, са инфо материјалом, трибине, радионице, медијска гостовања	Број подељеног инфо материјала Број организованих медијских наступа Број медијских прилога	Превентивни центар Дома здравља РНВО	Савет за унапређења положаја Рома–Радна група	2019.-2021.

2.4. Организовање радионица за младе о превенцији HIVа и болестима зависностима	2.4.1. Организовање радионица о превенцији HIV-а 2.4.2. Организовање радионица о наркоманији у сарадњи са полицијском управом 2.4.3. Укључивање Канцеларије за младе у спровођење активности	Број посета ромским насељима Број реализованих активности у ромским насељима или у сарадњи са РНВО Извештај о реализацији едукативних активности	Дома здравља (Превентивни центар) РНВО Полицијска Управа Канцеларија за младе	Савет за унапређења положаја Рома–Радна група РНВО	2019.-2021.
---	--	--	--	---	-------------

Циљ 3: Повећање доступности и квалитета здравствене заштите за ромску популацију

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
3.1. Обезбеђивање личне документ. и здравствених књижица	3.1.1. Пружити логистичку и материјалну подршку за обезбеђивање личне документације и здравствених књижица	Број особа којима је обезбеђена лична документа родно разврстан Број особа којима је обезбеђена здравствена књижица родно разврстан	Полицијска управа Дом здравља Министарство Здравља РС	Савет за унапређења положаја Рома– Радна група	2019-2021.
3.2. Организовање семинара и радионица за здравствене раднике ради упознавања са потребама ромске популације.	3.2.1. Израдити заједнички програм едукације здравствених радника на теме здравствене заштите деце, младих и жена 3.2. 2. Организовати четири семинара у две године (два семинара током прве године) за сензитивизацију здравствених радника и њихово упознавање са потребама ромске популације	Израђен програм едукације који садржи принципе родне равноправности и теме родно заснованог насиља Одржана 4 семинара Едукацијом обухваћено највише 80 здравствених радника које је стекло знања и вештине за квалитетнији рад са ромском заједницом	Дома здравља (Прев. Центар) РНВО	Савет за унапређења положаја Рома– Радна група	2019.-2021.

		Спроведен програм едукације здравствених радника /ца који су примили нове информације, стекли нове вештине и знања и знања за препознавање и реаговање на родно засновано насиље			
3.3. Подршка раду здравственим радницима, патронажним сестрама, са посебним фокусом на ромске здравствене медијаторке у ромским насељима	3.3. 1.Ангажовање већег броја ромских здравствених медијаторки и решавање њиховог правног статуса	Број новозапослених здравствених медијаторки	Министарство здравља РС Дом здравља	Савет за унапређења положаја Рома– Радна група	2019.-2021.
3.4. Запошљавање Рома/киња здравствених радника/ца	3.4.1 Омогућити запошљавање здравствених радника/ца припадника ромске националне заједнице	Број запослених здравствених радника ромске националности Извештај о раду	Министарство здравља РС Локална самоуправа	Савет за унапређ. положаја Рома	2019.-2021.

Циљ 4: Унапређивање животних услова у ромским насељима

Задачи	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
4.1. Анализа хигијенско епид. услова у ромским насељима	4.1.1.Утврдити методологију анализа и успоставити релацију утицаја услова живота на здравље заједнице са посебним освртом на здравље жена и деце	Израђен извештај о хигијенско епидемиолошким условима у ромским заједницама који се користе за креирање будућих мера и пројеката	Хигијенско епидем. служба Здравственог центра Крагујевца	Савет за унапређења положаја Рома– Радна група Санитарна инспекција	2019.-2021.
4.2. Предузимање активности од стране градске управе надлежне за социјалну и здравствену заштиту	4.2.1. Реализовати активности које су неопходне за унапређење услова живота Рома, на основу података из извештаја 4.2.2. Израдити пројекте за	Број реализованих активности у складу са анализом хигијенско епидемиолошких услова у ромском насељу (дезинсекција, дератизација ,	Градска управа надлежна за социјалну и здравствену заштиту у сарадњи са РНВО	Локална самоуправа	2019.-2021.

	реализацију активности за побољшање услова живота и конкурисати на релевантне позиве (ЕУ, ИПА)	итд) Број израђених пројеката који имају за циљ побољшање услова живота Рома			
5. Унапређење здравља Ромкиња					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
5.1.Повећана брига о репродуктивном здрављу Ромкиња	5.1.1. Рад на подизању нивоа свести о важности репродуктивног здравља кроз рад са Ромкињама на терену (медијаторски рад на терену, психосоцијална подршка, саветовалишта, радионице, трибине и сл.) 5.5.2. Упознавање здравствених радника са родном димензијом културе и живота Ромкиња и Рома	Реализација истраживања о репродуктивном здрављу Број здравствених радника укључених у процес сензибилизације	НВО Дом здравља Крагујевац	Савет за унапређење положаја Рома Комисија за родну равноправност града Крагујевца	2019.-2021.
5.2.Повећана брига о репродуктивном здрављу младих	5.2.1. Реализација посебних програма везаних за репродуктивно здравље младих 5.2.2. Рад на подизању нивоа свести о важности репродуктивног здравља младих кроз рад са младим Ромкињама и Ромима на терену (медијаторски рад на терену, психосоцијална подршка, саветовалишта, радионице, трибине, кампање) 5.2.3 Обезбеђивање ефикасних механизма за препознавање, превенцију и решавање проблема малолетних и уговорених бракова	Квалитет и примењивост израђених програма за репродуктивно здравље младих Број Ромкиња и Рома обухваћених радом на терену и у саветовалишту Број психо-социјалних радионица, трибина, кампања Број пријављених случајева малолетничких бракова -Број процесуираних случајева пред судом	НВО Дом здравља Крагујевац	Савет за унапређење положаја Рома Комисија за родну равноправност града Крагујевца	2019-2021.

5.3. Суфинансирање пројекта НВО из области здравствене заштите – циљеви од 1 -5	5.3.1. Реализација конкурса за пројекте НВО	Број одобрених пројекта	НВО	Локална самоуправа	2019.-2021
РЕАДМИСИЈА И МИГРАЦИЈЕ					
Буџет за област реадмисије и миграција 2019-2021. година: 900.000 динара					
Циљ 1: Повећана правна видљивост повратника на основу споразума о реадмисији					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
1.1.Израђена база података о повратницима на основу споразума о реадмисији разврстаних по полу	1.1.1.Континуирано прикупљање,ажурирање и архивирање података о повратницима кроз активности центра за социјални рад, повереника за избеглице и миграције и РНВО, подаци разврстани по полу	Број евидентираних повратника у оквиру родно осетљиве базе података	Поверер. за избегла и расељена лица Центар за социјални рад Црвени Крст Крагујевац Локална самоуправа	Комесаријат за избеглице и миграције РС Канцеларија за људска и мањинска права РС	2019.-2021.
1.2.Решавање проблема личних исправа, других докумената, као и осталих проблематичних питања повратника на основу споразума о реадмисији полно разврстаних	1.2.1.Обезбеђивање средстава за покривање административних и других трошкова израде докумената 1.2.2.Праћење стручног упутства Министарства за рад, борачка и социјална питања у вези са решавањем питања повратника разврстаних по полу 1.2.3. Формирање Локалних савета за миграције 1.2.4.Укључивање питања повратника у пројекте из ЕУ фондова и ИПА пројекте	Број упућених захтева за израду личних докумената Број других захтева у вези са обезбеђењем личних докумената (превођење,признав. статуса,посредовање Формиран Локални савет за миграције који се бави решавањем проблема повратника разврстаних по полу Број пројектних предлога	Поверени. за избегла и расељена лица Локална самоуправа Центар за социјални рад РНВО	Комесаријат за избеглице и миграције РС Канцеларија за људска и мањинска права РС Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021

ЦИЉ 2: Одржива интеграција деце из повратничке популације у редован образовни систем

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
2.1. Укључивање и праћење образовног статуса ученика/ца из повратничких породица	2.1.1. Праћење и примена стручног упутства за школе за обавезан упис деце повратника у основне и средње школе 2.1.2. Еквиваленција школских докумената 2.1.3. Помоћ у прибављању школских докумената из иностранства у најкраћем временском року 2.1.4. Укључивање у програме језика према плану и наставном програму 2.1.5. Увођење програма у основне школе за очување језика средине из којих се враћају деца из повратничких породица 2.1.6. Праћење постигнућа и опстајања ученика/ца у образовном систему	Донето стручно упутство Успешна примена упутстава Број решених захтева за регулисање уписа и њихово опстајање у образовном систему Број докумената, диплома послатих за еквиваленцију Број програма наставних јединица који подржавају савладавање службеног језика Број програма који се баве језиком или културом средине из које су повратници	Школска управа Основне школе Локална самоуправа РНВО Центар за социјални рад НВО „Praxis“	Комесеријат за избеглице и миграције РС Канцеларија за људска и мањинска права РС	2019.-2021

ЦИЉ 3: Повећање доступности информација од значаја за повратнике

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
3.1. Успостављање канала информисања повратника о њиховим правима	3.1.1. Периодично вођење јавних кампања о организованој помоћи за повратнике 3.1.2. Израда водича за повратнике и дистрибуција штампаног материјала 3.1.3. Израда водича за носиоце	Број инфо кампања Број одштампаних материјала Број одштампаних и подељених водича	Центар за социјални рад Поверенш. за избегла и расељена лица Локална	Комесеријат за избеглице и миграције РС Локална самоуправа	2019.-2021.

	активности са повратницима, установама, повереништвима, НВО	Број информисаних повратника Број институција које поступају по водичу	самоуправа Локални медији		
ЦИЉ 4: Решавање питања становања повратника					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
4.1. Повећање ефикасности процеса смештања и стамбеног збрињавања повратника у прихватне центре	4.1.1. Успостављање сарадње установа које се баве питањем реадмисије и колективних центара за смештај и збрињавање повратника 4.1.2. Обезбеђивање средстава за одржавање смештајних капацитета и других неопходних услуга 4.1.3. Укључивање повратника у програме стамбеног збрињавања, социјалног становања у заштићеним условима и подстандардне облике становања 4.1.4. Обезбеђивања смештаја и колективног становања за самохране мајке	Број породица стамбено збринутих Број самохраних мајки и самачких женских домаћинстава које су добиле подршку	Центар за социјални рад Поверен. за избегла и расељена лица Локална самоуправа	Комесеријат за избеглице и миграције Републике Србије Канцеларија за људска и мањинска права РС	2019-2021.
ЦИЉ 5: Обезбеђивање здравствене заштите повратника					
Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
5.1. Унапређивање ефикасности здравствене заштите повратника на локалном нивоу	5.1.1. Прикупљање родно разврстаних података о породицама повратника (здравствени статус породица као и поседовање здравствене документације)	Број поднетих захтева за остваривање права на здравствену заштиту Број интервенција здравствене медијаторке	Центар за социјални рад Поверениш. за избегла и расељена лица Локална	Комесеријат за избеглице и миграције РС Канцеларија за људска и мањинска	2019.-2021.

	5.1.2.Сарадња са установама у земљама из којих долазе мигранти у заштити здравља и права из ове области		самоуправа Дом здравља		
--	---	--	---------------------------	--	--

ЦИЉ 6: Унапређење заштите људских права

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
6.1.Стварање механизма подршке повратника по споразуму о реадмисији у заступању пред институцијама и правној помоћи	6.1.1.Координација акција везаних за пружање правне помоћи 6.1.2.Посредовање између посредника и институција	Број поднетих захтева за остваривање права	Поверениш. за избегла и расељена лица Локална самоуправа	Комесеријат за избеглице и миграције РС Канцеларија за људска и мањинска права РС	2019.-2021.
6.2. Суфинансирање пројеката НВО из области реадмисије и миграције (циљеви од 1 – 6)	6.2.1.Реализација конкурса за пројекте НВО из области Реадмисије и миграција	Број одобрених пројеката	НВО	Локална самоуправа	2019.-2021

СТАНОВАЊЕ

Буџет за област становања 2019-2021. година:600.000 динара

Циљ 1: Побољшање стамбених прилика кроз обезбеђивање легалног коришћења стана и поседа са циљем омогућавања здравог живота породице и појединца/ки

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
1.1.Мапирање потреба становника неформалних насеља на подручју Града Крагујевца	1.1.1 Креирање и попуњавање упитника и инструмената за мапирање услова становања кроз теренске посете насељима 1.1.2 Анализирање постојећих и добијених података о условима становања и инфраструктурним условима у ромским насељима, као и о броју ромских породица у неформалним насељима	Мапиран број ромских насеља у Крагујевцу Број ромских домаћинстава Израђени упитници Број попуњених упитника Број насеља који је обухваћен истраживањем	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021.

	1.1.3 Формализовање сарадње са релевантним установама и институцијама на локалном нивоу	Број породица који је обухваћен истраживањем Документи од значаја Уговори о сарадњи Записници са састанака Дневник анкетара			
1.2. Креирање листе приоритета за извођење радова и пружање адекватног облика подршке на основу потреба, процена могућности и законске регулативе	1.2.1. Извођење исцрпне анализе података добијених са терена 1.2.2. Усвајање препорука релевантних установа и институција које врше процену услова у насељу 1.2.3. Тумачење законских регулатива	Законске регулативе Број препорука Пратећа документација са састанака релевантних актера	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021.
1.3. Укључивање крајњих корисника/ца у процесе планирања и одлучивања о приоритетима у локалној заједници	1.3.1. Информисање житеља ромских насеља о активностима у вези са проценом и дефинисањем приоритета у области становања ромске заједнице 1.3.2. Формирање насељских тимова (пропорционално учешће у односу на укупан број породица у насељу) уз обавезно учешће Ромкиња 1.3.3. Одржавање редовних састанака представника насељских тимова на локалном нивоу са представницима установа и институција	Број формираних тимова и чланова у кључених у тимове Број Ромкиња укључених у тимове Процентуална обухваћеност у тимовима у односу на укупан број породица/ стамбених јединица Извештаји са састанака насељског тима Препоруке и закључци изведени из консултовања представника насеља Број жена и мушкараца консултованих у насељима	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021.

1.4. Израђена одговарајућа планска документација за регулисање статуса насељских јединица са већинским ромским становништвом по категоријама према затеченом стању и извршеним проценама	1.4.1. Организовање редовних теренских посета стручног тима 1.4.2. Израда нацрта, предлога и препорука које ће се дати на усвајање 1.4.3. Допуна постојеће документације 1.4.4. Усвајање нацрта детаљних планова регулације насеља 1.4.5. Извештавање житеља насеља о донетим одлукама	Број излазака стручног тима на терен Број урађених нацрта Број препорука и предлога Број усвојених планова Број информативних радионица у насељу Број информисаних припадника ромске популације(родно разврстаних)	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019-2021
1.5. Регулисање имовинско- правног статуса стамбених објеката у зависности од власништва земљишта	1.5.1. Процена потреба на основу извршеног истраживања 1.5.2. Прибављање документације од релевантних установа 1.5.3. Опредељене буџетских средстава и средстава из других извора за прибављање одговарајуће документације	Број нелегализованих стамбених објеката Број поднетих захтева за легализацију Број легализованих објеката Број докумената урађених ради легализације	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021.

Циљ 2: Унапређивање квалитета постојећих стамбених јединица у ромским насељима са циљем сузбијања здравствених и безбедносних ризика за становнике

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
2.1. Организовање и реализација студије случаја о квалитету грађевинских и стамбених објеката у ромским насељима	2.1.1. Организовање и спровођење теренских посета и анализа квалитета стамбених објеката према категоријама 2.1.2. Комплетирање и ажурирање података за неформална насеља 2.1.3. Сарадња са релевантним актерима на локалном и националном нивоу	Број постојећих процена и анализа квалитета стамбених објеката према категоријама Број допуна података за неформална насеља Листа сарадника на локалном нивоу Листа сарадника на	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019-2021.

	2.1.4. Аплицирање за истраживачке пројекте и програме подршке	националном нивоу Број апликација за истраживачке пројекте и програме подршке			
2.2. Припрема пројектне документације и аплицирање за донаторске програме за унапређење услова становања	2.2.1.Израда Нацрта процене стварног стања грађевинских објеката и прикупљање пратеће документације 2.2.3. Обезбеђивање учешћа заједнице у припреми пројеката.	Број израђених нацрта процене стварног стања грађевински објеката Број прикупљених пратећих докумената Број састанака везаних за припрему и реализацију пројеката Број састанака везаних за учешће заједнице Број састанака везаних за расписивање конкурса, пријем конкурсне документације и селекција	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019-2021
2.3. Организовање и извођење грађевинских радова у зависности од процена и потреба затечених на терену	2.3.1. Реализација програмских активности кроз расписивање тендера 2.3.2. Посебан фокус на потребе и права самохраних мајки у овој области	Број реализованих програмских активности Број расписаних тендера Број пријављених на тендерима Број самохраних мајки Број извештаја о постигнутим резултатима Број извршених процена успешности	Локална самоуправа ЈП “Урбанизам” Крагујевца	Савет за унапређење положаја Рома	2019-2021.

Циљ 3: Олакшавање приступа моделу социјалног становања за ромске породице

Задаци	Активности	Индикатори	Носилац активности	Мониторинг	Временски оквир
3.1. Стварање услова за примену афирмативних мера за програм социјалног становања ромских породица уз афирмативне мере за самохране мајке	3.1.1. Креирање препорука за примену афирмативних мера за ромску популацију, са посебним фокусом на самохране мајке 3.1.2. Дефинисање критеријума за доделу социјалних станова за ромску популацију, са посебним фокусом на самохране мајке 3.1.3. Стварање оквира заштићених услова за кориснике социјалних станова на основу статуса	Број критеријума за доделу социјалних станова Број препорука за примену афирмативних мера Број законских прописа усвојених за примену афирмативних мера у области социјалног становања Број социјалних услуга за кориснике социјалних станова Број породица смештених у објектима социјалног становања Број Ромкиња/ самохраних мајки смештених у колективно становање	Локална самоуправа	Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021
3.2. Стварање услова за одрживо становање вишечланих ромских породица	3.2.1. Дефинисање модела становања намењеног вишечланим породицама 3.2.2. Комбиновање стамбеног простора са простором за рад, производњу, услужне делатности	Број дефинисаних модела становања намењених вишечланим породицама Број стамбеног простора са комбинацијом за становање и рад	Локална самоуправа	Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021
3.3. Стварање услова за инклузивно становање Рома и квалитетан развој и сарадњу ромске и већинске заједнице	3.3.1. Дефинисање инклузивних параметара за становање 3.3.2. Израда програма и плана развоја насеља 3.3.3. Јачање међуљудских односа	Број дефинисаних инклузивних параметара за становање Број успешних и одрживих програма и плана развоја насеља	Локална самоуправа	Савет за унапређење положаја Рома	2019.-2021

	између ромске и већинске заједнице	Процена квалитета међуљудских односа између ромске и већинске заједнице			
3.4. Суфинансирање пројеката НВО из области становања – циљеви од 1 до 3	3.4.1.Реализација конкурса за пројекте НВО из области становања	Број одобрених пројеката	НВО	Локална самоуправа	2019.-2021.

5.1.1. Анекс 1 - Буџет по приоритетним областима ЛАП-а за 2019. годину

ОБРАЗОВАЊЕ		
ЦИЉ 1: Укључивање Рома и Ромкиња у образовни сиситем и одржавање континуитета у образовању		
Задатак	Активност	Износ
1.5 Обезбеђивање материјалне подршке ромској деци за укључивање и опстајање у образовању	1.5.1. Подршка породицама за боравак деце у целодневним програмима	100.000, 00
	1.5.7. Обезбеђивање материјалне помоћи/подстицаја породицама у смислу опремања деце за полазак у први разред основне школе или ППП,	200.000,00
3.3. Суфинансирање пројеката НВО из области образовања (циљеви од 1 до 3)	3.3. 1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области образовања	400.000,00
ЗАПОШЉАВАЊЕ		
Циљ 3 :Унапређење и јачање пољопривредне делатности код Рома и Ромкиња са сеоског подручја:		
Задатак	Активност	Износ
3.1.Подршка Ромима са сеоског подручја у едукацији и додели грантова за пољопривреду 2	23.1.5. Додељивање грантова за подстицај у агро бизнису	200.000,00
4.3.Суфинансирање пројеката НВО из области запошљавања (циљеви од 1 до 3)	4.3.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области запошљавања	200.000,00
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА		
Циљ 2: Унапређена брига о ромској деци и заштита права деце		
Задатак	Активност	Износ
2.1. Сузбијање просјачења ромске деце	2.1.6. Вођење медијске кампање о забрани просјачења, правима деце и штетности просјачења	50.000,00
4.4.Суфинансирање пројеката НВО из области социјалне заштите (циљеви од 1 до 4)	4.4.1.Реализација конкурса за пројекте НВО из области социјалне заштите	250.000,00
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА		
Циљ 1: Унапређивање здравственог стања ромске популације на територији града Крагујевца		
Задатак	Активност	Износ
1.1. Унапређење базе података и ажурирање података о здравственом стању ромске популације	1.1.1. Припрема јединственог инструмента за анкетирање и успостављање базе података са родно осетљивим подацима	100.000,00
	1.1.2. Организовати периодичо прикупљање података на терену	

5.3. Суфинансирање пројеката НВО из области здравствене заштите (циљеви од 1 до 5)	5.3.1.Реализација конкурса за пројекте НВО из области здравствене заштите	200.000,00
РЕАДМИСИЈА И МИГРАЦИЈА		
Циљ 1: Повећана правна видљивост повратника на основу споразума о реадмисији		
Задатак	Активност	Износ
1.2.Решавање проблема личних исправа,других докумената као осталих проблематичних питања повратника на основу споразума о реадмисији родно расврстаних	1.2.1.Обезбеђивање средстава за покривање административних и других трошкова израде докумената	100.000,00
ЦИЉ 2: Одржива интеграција деце из повратничке популације у редован образовни систем		
2.1. Укључивање и праћење образовног статуса ученика/ца из повратничких породица	2.1.2. Еквиваленција школских докумената	100.000,00
6.2. Суфинансирање пројеката НВО из области реадмисије и миграција (циљеви од 1 до 6)	6.2.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области реадмисије и миграција	100.000,00
СТАНОВАЊЕ		
Циљеви од 1 ДО 4		
Задатак	Активност	Износ
3.4. Суфинансирање пројеката НВО из области становања – циљ од 1 до 4	3.4.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области становања	200.000,00
УКУПНО:		2.200.000,00

5.1.1. Анекс 2 - Буџет по приоритетним областима ЛАП-а за 2020. годину

ОБРАЗОВАЊЕ		
ЦИЉ 1: Укључивање Рома и Ромкиња у образовни сиситем и одржавање континуитета у образовању		
Задатак	Активност	Износ
1.5 Обезбеђивање материјалне подршке ромској деци за укључивање и опстајање у образовању	1.5.1. Подршка породицама за боравак деце у целодневним програмима	100.000,00
	1.5.7. Обезбеђивање материјалне помоћи/подстицаја породицама у смислу опремања деце за полазак у први разред основне школе или ППП,	200.000,00
3.3. Суфинансирање пројеката НВО из области образовања (циљеви од 1 до 3)	3.3.1.Реализација конкурса за пројекте НВО из области образовања	400.000,00
ЗАПОШЉАВАЊЕ		
Циљ 1:Повећати ниво информисаности о мерама и могућностима у запошљавању		
Задатак	Активност	Износ
2.4. Унапређење вештина и радног искуства ромске популације	2.4.1. Успостављање програма стручне праксе за Роме и Ромкиње, уз афирмативну меру за жене; у јавним и приватним предузећима на територији Града	100.000,00
Циљ 3 :Унапређење и јачање пољопривредне делатности код Рома и Ромкиња са сеоског подручја:		
Задатак	Активност	Износ
3.1.Подршка Ромима са сеоског подручја у едукацији и додели грантова за пољопривреду	3.1.4 Укључивање Рома и Ромкиња у едукативне семинаре и обуке о пољопривреди	100.000,00
	3.1.5.Реализација конкурса за пројекте НВО из области привреде и пољопривреде	100.000,00
4.3. Суфинансирање пројеката НВО из области запошљавања (циљеви од 1 до 3)	4.3.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области запошљавања	200.000,00
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА		
Циљ 2: Унапређена брига о ромској деци и заштита права деце		
Задатак	Активност	Износ
2.1. Сузбијање просјачења ромске деце	2.1.6. Вођење медијске кампање о забрани просјачења, правима деце и штетности просјачења	50.000,00
4.4. Суфинансирање пројеката НВО из области социјалне заштите (циљеви од 1 до 4)	4.4.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области социјалне заштите	250.000,00
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА		
Циљ 1: Унапређивање здравственог стања ромске популације на територији града Крагујевца		

Задатак	Активност	Износ
1.1. Унапређење базе података и ажурирање података о здравственом стању ромске популације	1.1.1. Припрема јединственог инструмента за анкетирање и успостављање базе података са родно осетљивим подацима 1.1.2. Организовати периодично прикупљање података на терену	100.000,00
Циљ 2: Повећана свест и информисаност ромске заједнице о значају лечења и значају превентивне контроле здравља		
5.3. Суфинансирање пројеката НВО из области здравствене заштите (циљеви од 1 до 5)	5.3.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области здравствене заштите	200.000,00
РЕДАМИСИЈА И МИГРАЦИЈА		
Циљ 1: Повећана правна видљивост повратника на основу споразума о реадмисији		
Задатак	Активност	Износ
1.2.Решавање проблема личних исправа, других докумената као осталих проблематичних питања повратника на основу споразума о реадмисији родно разврстаних	1.2.1.Обезбеђивање средстава за покривање административних и других трошкова израде докумената	100.000,00
ЦИЉ 2: Одржива интеграција деце из повратничке популације у редован образовни систем		
2.1. Укључивање и праћење образовног статуса ученика/ца из повратничких породица	2.1.2. Еквиваленција школских докумената	100.000,00
6.2. Суфинансирање пројеката НВО из области реадмисије и миграција (циљеви од 1 до 6)	6.2.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области реадмисије и миграција	100.000,00
СТАНОВАЊЕ		
Циљ 3: Олакшавање приступа моделу социјалног становања за ромске породице		
Задатак	Активност	Износ
3.3. Стварање услова за инклузивно становање Рома и квалитетан развој и сарадњу ромске и већинске заједнице	3.3.2. Израда програма и плана развоја насеља	100.000,00
3.4. Суфинансирање пројеката НВО из области становања	3.4.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области становања	100.000,00
УКУПНО:		2.200.000,00

5.1.3 Анекс 3 - Буџет по приоритетним областима ЛАП-а за 2021. годину

ОБРАЗОВАЊЕ		
ЦИЉ 1: Укључивање Рома и Ромкиња у образовни сиситем и одржавање континуитета у образовању		
Задатак	Активност	Износ
1.5. Обезбеђивање материјалне подршке ромској деци за укључивање и опстајање у образовању	1.5.1. Подршка породицама за боравак деце у целодневним програмима	100.000, 00
	1.5.7. Обезбеђивање материјалне помоћи/подстицаја породицама у смислу опремања деце за полазак у први разред основне школе или ППП,	200.000,00
3.3. Суфинансирање пројеката НВО из области образовања (циљеви од 1 до 3)	3.3.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области образовања	400.000,00
ЗАПОШЉАВАЊЕ		
Циљ 1: Повећати ниво информисаности о мерама и могућностима у запошљавању		
Задатак	Активност	Износ
2.4. Унапређење вештина и радног искуства ромске популације	2.4.1. Успостављање програма стручне праксе за Роме и Ромкиње, уз афирмативну меру за жене; у јавним и приватним предузећима на територији Града	100.000,00
Циљ 3 : Унапређење и јачање пољопривредне делатности код Рома и Ромкиња са сеоског подручја:		
Задатак	Активност	Износ
3.1. Подршка Ромима са сеоског подручја у едукацији и додели грантова за пољопривреду	3.1.4. Укључивање Рома и Ромкиња у едукативне семинаре и обуке о пољопривреди	200.000,00
4.3. Суфинансирање пројеката НВО из области запошљавања (циљеви од 1 до 3)	4.3.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области запошљавања	200.000,00
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА		
Циљ 2: Унапређена брига о ромској деци и заштита права деце		
Задатак	Активност	Износ
2.1. Сузбијање просјачења ромске деце	2.1.6. Вођење медијске кампање о забрани просјачења, правима деце и штетности просјачења	50.000,00
4.4. Суфинансирање пројеката НВО из области социјалне заштите (циљеви од 1 до 4)	4.4.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области социјалне заштите	250.000,00
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА		
Циљ 1: Унапређивање здравственог стања ромске популације на територији града Крагујевца		
Задатак	Активност	Износ
1.1. Унапређење базе података и ажурирање података о здравственом стању ромске популације	1.1.1. Припрема јединственог инструмента за анкетање и успостављање базе података са родно осетљивим подацима	100.000,00
	1.1.2. Организовати периодично прикупљање података на терену	
5.3. Суфинансирање пројеката	5.3.1. Реализација конкурса за	200.000,00

НВО из области здравствене заштите (циљеви од 1 до 5)	пројекте НВО из области здравствене заштите	
РЕДАМИСИЈА И МИГРАЦИЈА		
Циљ 1: Повећана правна видљивост повратника на основу споразума о реадмисији		
Задатак	Активност	Износ
1.2.Решавање проблема личних исправа,других докумената као осталих проблематичних питања повратника на основу споразума о реадмисији родно разврстаних	1.2.1.Обезбеђивање средстава за покривање административних и других трошкова израде докумената	100.000,00
ЦИЉ 2: Одржива интеграција деце из повратничке популације у редован образовни систем		
2.1. Укључивање и праћење образовног статуса ученика/ца из повратничких породица	2.1.2. Еквиваленција школских докумената	100.000,00
6.2. Суфинансирање пројеката НВО из области реадмисије и миграција (циљеви од 1 до 6)	6.2.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области реадмисије и миграција	100.000,00
СТАНОВАЊЕ		
Циљ 3: Олакшавање приступа моделу социјалног становања за ромске породице		
Задатак	Активност	Износ
3.4. Суфинансирање пројеката НВО из области становања	3.4.1. Реализација конкурса за пројекте НВО из области становања	200.000,00
УКУПНО:		2.200.000,00
Целокупан износ за имплементацију ЛАП-а за период 2019-2021		6.600.000.00